

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2011
- OG UDVIKLINGEN 1970-2011

Hanne Møller
Bjarne Laursen
Karin Helweg-Larsen
Juni 2013

**DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2011
- OG UDVIKLINGEN 1970-2011**

Hanne Møller, Bjarne Laursen, Karin Helweg-Larsen

© Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2013

Gengivelse af uddrag, herunder figurer, tabeller og citater er tilladt mod tydelig kildeangivelse – det skal herunder fremgå, at rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for TrygFonden.

Udgivet af

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
Øster Farimagsgade 5 A, 2. sal
1353 København K
sif@si-folkesundhed.dk
www.si-folkesundhed.dk

Finansieret af

TrygFonden smba (Tryghedsgruppen smba)
Lyngby Hovedgade 4, 2. sal
2800 Kgs. Lyngby
info@TrygFonden.dk
www.TrygFonden.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-7899-244-4

Rapporten kan downloades på www.trygfonden.dk

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2011
- OG UDVIKLINGEN 1970-2011

Hanne Møller
Bjarne Laursen
Karin Helweg-Larsen
Juni 2013

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	9
RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER	11
DRUKNEDØDSFALD I 2011	11
DRUKNEDØDSFALD 2001-2011.....	11
FATALE DRUKNEULYKKER 2001-2011	11
SYGEHUSBEHANDLING AF DRUKNEOFRE I 2011	12
DRUKNEDØDSFALD: UDVIKLINGEN 1970-2011.....	12
LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER I DRUKNEULYKKER.....	12
ENGLISH SUMMARY	13
UNINTENTIONAL DROWNING DEATHS 2011	13
DROWNING DEATHS 2001-2011	16
UNINTENTIONAL DROWNING 2001-2011	18
DROWNING DEATHS 1970-2011 – DANISH RESIDENTS.....	22
DATA SOURCES	23
1. INDLEDNING	24
1.1 BAGGRUND	24
1.2 FORMÅL.....	24
1.3 DEFINITION AF DRUKNING	24
2. DRUKNEULYKKER I DANMARK 2011	26
2.1 KARAKTERISTIKA VED FATALE DRUKNEULYKKER 2011	26
2.2 DANSKERE DRUKNET I UDLANDET I 2011	28
2.3 SYGEHUSBEHANDLEDE DRUKNEOFRE 2011.....	29
3. DRUKNEDØDSFALD I DANMARK 2001-2011	31
3.1 OMFANG	31
3.2 UDVIKLINGEN I DØDSMÅDE VED DRUKNING.....	31
3.3 KØN OG ALDERSFORDELING	31
3.4 NATIONALITET	32
3.5 DATAKILDER	32
3.6 UBESTEMT DØDSMÅDE	33
4. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2001-2011	34
4.1 OMFANG, UDVIKLING OG OMSTÆNDIGHEDER.....	34
4.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN	35
4.3 AKTIVITET FØR DRUKNEULYKKEN.....	39
4.4 BRUG AF REDNINGSVESTE	48
4.5 ANDRE TIL STEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET.....	49
4.6 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?	50
4.7 BØRNS DRUKNEULYKKER.....	50
5. DRUKNEDØDSFALD BLANDT DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2011	52
5.1 OMFANG	52
5.2 UDVIKLING OVER TID.....	52

6. LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER I DRUKNEULYKKER	55
6.1 BAGGRUND	55
6.2 METODE	55
6.3 LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER OMKOMMET VED DRUKNEULYKKE	56
6.4 LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER UDSAT FOR NÆRDRUKNING (ULYKKE)	56
6.5 KONKLUSION	57
7. METODE	58
7.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN	58
7.2 DATAKILDER OG ANALYSER	58
7.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE	61
7.4 DATAKVALITET, SAMMENFATNING	61
7.5 VARIABLE	62
7.6 DEFINITION AF DRUKNING	63
REFERENCER	65
BILAGSTABELLER	66

TABELLER OG FIGURER I RAPPORTEN

Tabeller

Tabel 1a: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2011, opdelt på alder og køn.....	29
Tabel 1b: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2001-2011, opdelt på alder.....	30
Tabel 2: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på døds måde og år.....	31
Tabel 3: Kønspdeling i antal og procent for druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på døds måde.....	32
Tabel 4: Druknedødsfald i perioden 2001-2011, opdelt efter døds måde og alder.....	32
Tabel 5: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på bopælsland.....	32
Tabel 6: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aldersgrupper og år.....	34
Tabel 7: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på sted og år.....	36
Tabel 8: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på sted og køn.....	36
Tabel 9: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og aldersgrupper.....	40
Tabel 10: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og køn.....	41
Tabel 11: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og år.....	41
Tabel 12: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og måned for ulykke.....	42
Tabel 13: Fatale badeulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på sted og måned for ulykke.....	44
Tabel 14: Andre til stede ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet.....	49
Tabel 15: Genoplivning ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet.....	50
Tabel 16: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på år og køn.....	51
Tabel 17: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på alder og aktivitet.....	51
Tabel 18: Medicinbrug for personer, der døde ved en drukneulykke – sammenlignet med en referencepopulation med samme fordeling på alder, køn og social-gruppe.....	56
Tabel 19: Lægemedelbrug blandt personer sygehusbehandlet i forbindelse med drukneulykke – sammenlignet med referencepopulation med samme fordeling på alder, køn og socialgruppe. Procent, der har indløst recepter for de angivne typer af lægemidler.....	56

Figurer

Figur 1: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på hhv. incidensrater pr. 100.000 befolkning og antal døde.....	26
Figur 2: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på sted.....	27
Figur 3: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på aktivitet.....	27
Figur 4: Kort over fatale drukneulykkerr i Danmark 2011.....	28
Figur 5: Kort over fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på udvalgte aktiviteter.....	43
Figur 6: Kort over fatale badeulykker i Danmark 2001-2011.....	45
Figur 7: Kort over fatale drukneulykker i forbindelse med færdsel på havn i Danmark 2001-2011.....	46
Figur 8: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2011, opdelt på døds måde.....	53
Figur 9: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2011, opdelt på køn.....	53
Figur 10: Danskere druknet ved ulykke i Danmark i perioden 2001-2011, fordelt på aldersgrupper. Rater pr. 100.000 befolkning.....	54

BILAGSTABELLER

Tabel B1: Antal druknedødsfald i Danmark i perioden 1970-2011 opdelt på døds måde og år 66

Tabel B2: Antal fatale drukneulykker i Danmark i perioden 1970-2011 opdelt på år, køn og alder 67

FORORD

Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet har på foranledning af TrygFonden og Dansk Svømmeunion udarbejdet denne rapport, der præsenterer analyser af omfanget og årsagerne til druknedød som følge af ulykke, selvmord og drab. Fokus er på drukneulykker. Rapporten er en opfølgning på de tidligere "druknerrapporter", der er udkommet årligt siden 2009.

De årlige druknerrapporter består dels af en basisstatistik med årligt opdaterede tabeller og figurer, dels af udvalgte temaer, der veksler fra år til år. I dette års rapport sættes der, ud over basisstatistikken, fokus på lægemiddelbrug blandt druknedøde og nærdrukkede, fatale drukneulykker i havne samt brug af redningsveste.

Rapportens tal og analyser er baseret på data fra dødsattester, hvor dødsårsagen er angivet som drukning. Dødsattester fra Statens Serum Institut er den mest komplette kilde i Danmark mht. oplysninger om druknedødsfald. Derudover suppleres med andre kilder, herunder presseklip om drukneulykker indsamlet af TrygFonden, rapporter over redningsaktioner i danske farvande, politirapporter og avisartikler indsamlet af Søsportens Sikkerhedsråd samt data fra Rådet for Større Badesikkerhed. Information om danskere druknet i udlandet er indhentet fra SOS Danmark og fra presseklip.

Hanne Møller (kommunikationskonsulent, temakoordinator, cand.comm.), Bjarne Laursen (seniorforsker, cand.scient., ph.d.), og Karin Helweg-Larsen (seniorforsker, speciallæge), Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet har gennemført analyserne og udarbejdet rapporten. Karin Helweg-Larsen har forestået revurderingen af dødsattesterne mht. klassifikation af døds måde.

Tak til alle, der har stillet materialet og data til rådighed for projektet.

Rapporten er finansieret af TrygFonden.

København, 12. juni 2013

Knud Juel
Forskningsleder
Statens Institut for Folkesundhed,
Syddansk Universitet

Gurli Martinussen
Direktør
TrygFonden

RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER

DRUKNEDØDSFALD I 2011

Blot 43 personer døde som følge af drukneulykker i 2011. Dermed er 2011 året med det hidtil laveste antal registrerede fatale drukneulykker i Danmark i den undersøgte periode (1970-2011). I alt druknede 78 personer i 2011, hvilket svarer til antallet i 2010.

Druknedødsfald 2011, hovedresultater:

- 12 personer mistede livet i drukneulykker på åbent hav/fjord, hvilket er det næstlaveste årlige antal i perioden, 1970-2011.
- 10 personer døde pga. drukneulykker i havne, hvilket er det samme som i 2010 og det laveste årlige antal i perioden.
- Ved de danske kyster døde 8 personer pga. drukneulykker i 2011, et antal der ligger i den lave ende i forhold til resten af perioden.
- Ét enkelt barn under 18 år døde ved drukning i 2011.
- Der var 28 druknedødsfald i 2011 som følge af selvmord i Danmark, hvilket er flere end i 2010 (med periodens færreste selvmord ved drukning: 20), dog betragtelig færre end i det foregående tiår, med gennemsnitligt 40 årlige druknedødsfald som følge af selvmord.
- I 2011 lå antallet af fatale druknedødsfald pr. 100.000 befolkning på 0,67 mod 1,03 gennemsnitligt i det foregående tiår (2001-2010).
- Der døde mindst tre danskere i udlandet i forbindelse med drukneulykker i 2011.

DRUKNEDØDSFALD 2001-2011

I alt døde 1.273 personer som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2011. Af disse var 713 (56%) ude for en drukneulykke, 432 (34%) begik selvmord, fire blev dræbt, mens dødsårsagen for de resterende 124 (10%) tilfælde var ubestemt. Hovedparten af de druknede var danskere (1128, svarende til 89%), mens de øvrige var udlændinge (145, svarende til 11%), heraf flest fra Tyskland (88 døde).

FATALE DRUKNEULYKKER 2001-2011

Det årlige antal druknedødsfald pga. ulykker var i perioden 2001-2009 nogenlunde konstant, men faldt markant i 2010 og 2011.

Fatale drukneulykker 2001-2011 i hovedtræk:

- 713 personer døde som følge af en drukneulykke i Danmark i perioden 2001-2011.
- Der var langt flere mænd (86%), end kvinder (14%).
- Der var overvægt af 45-64 årige, der udgjorde 43% af alle drukneulykkerne, mens kun 8% var under 18 år.
- Der var i gennemsnit fire drukneulykker om året blandt børn under 15 år.
- Omstændighederne ved børns drukneulykker afhang af barnets alder. Spædbørn druknede i badekar, småbørn ofte i havebassiner og større børn især ved badning.
- Alkohol var en faktor i hver fjerde drukneulykke (25%), særligt udtalt ved ulykker relateret til færdsel på havn (61%).
- De hyppigste steder for drukneulykker var: Åbent hav eller fjorde (26%), havne (24%), langs kysten (18%), vandløb (9%) og søer (8%).

- De tre hyppigste aktiviteter forbundet med drukneulykker var: Fritidsaktiviteter i båd (21%), badeulykker (18%) og drukneulykker, der skete som følge af færdsel på havn (17%). Dog var 20% af dødsfaldene uoplyst med hensyn til afdødes aktivitet op til drukneulykken.
- Udlændinge udgjorde 30% af alle dødsfald, som følge af badeulykker i perioden.

SYGEHUSBEHANDLING AF DRUKNEOFRE I 2011

- 58 personer blev behandlet på sygehus efter en druknehændelse (drukning eller nedkøling). Dette er samme tal som i 2010, når nedkøling medtages begge år. Af de 58 personer, behandlet i 2011, blev 44 personer behandlet med diagnosen drukning, og yderligere 14 med diagnosen nedkøling.
- En stor del var børn og unge under 15 år (i alt 21, 36 %).

DRUKNEDØDSFALD: UDVIKLINGEN 1970-2011

På baggrund af data fra Dødsårsagsregisteret er det muligt at følge udviklingen i drukned dødsfald over en længere periode. Disse historiske data omhandler dog alene danskere, der er druknet i Danmark. I alt 7.555 dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark er i perioden 1970-2011 registreret i Dødsårsagsregisteret med drukning som den grundlæggende dødsårsag.

- Det årlige antal af drukned dødsfald blandt danskere i Danmark faldt markant i perioden, fra 213 i 1970 til 72 i 2011.
- Antallet af fatale drukneulykker faldt i samme periode fra 139 til 37.

LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER I DRUKNEULYKKER

Forbruget af lægemidler var højt blandt personer, der omkom ved en drukneulykke eller var udsat for nærdrukning, sammenlignet med normalbefolkningen for en række lægemidler, særligt antipsykotisk medicin, beroligende midler og depressionsmedicin. Det kan dog ikke afgøres, om medicinen er en særskilt årsag til drukneulykken, eller om det er den bagvedliggende sygdom, der er den primære årsag.

ENGLISH SUMMARY

UNINTENTIONAL DROWNING DEATHS 2011

In 2011, 78 people died by drowning in Denmark, which together with the number of drowning deaths in 2010 present the lowest annual number of drowning deaths throughout the period 1970-2011. Forty-three of the 78 drowning deaths were unintentional, caused by accidents, representing the lowest number throughout the period.

Figure A illustrates the trend in the annual number and rate of unintentional drowning deaths in the period 2001-2011. In 2011, the rate per 100.000 inhabitants was 0.67 compared to an average of 1.03 per 100.000 for the preceding 10-year period.

Figure A: Unintentional drowning deaths 2001-2011. Number and incidence per 100,000

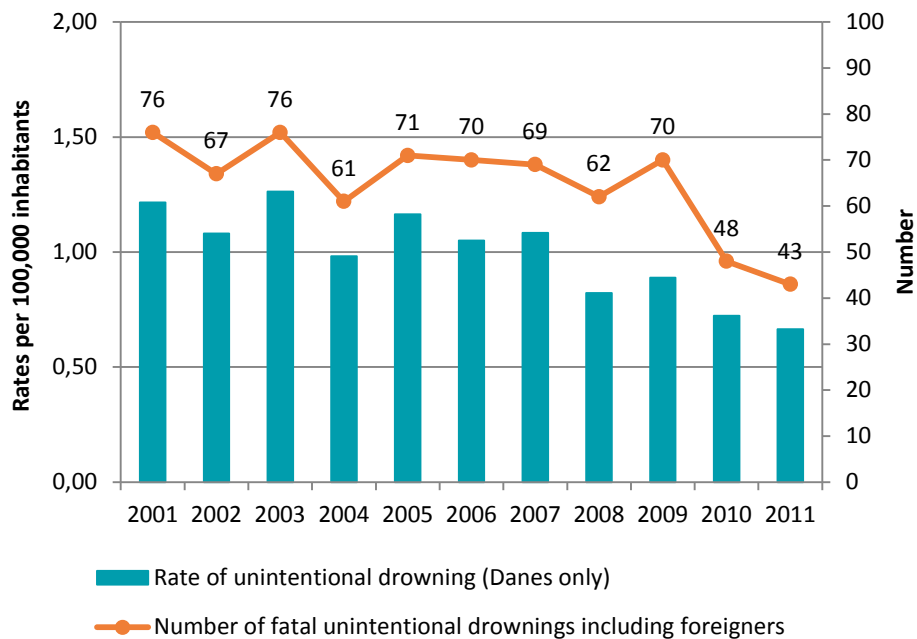
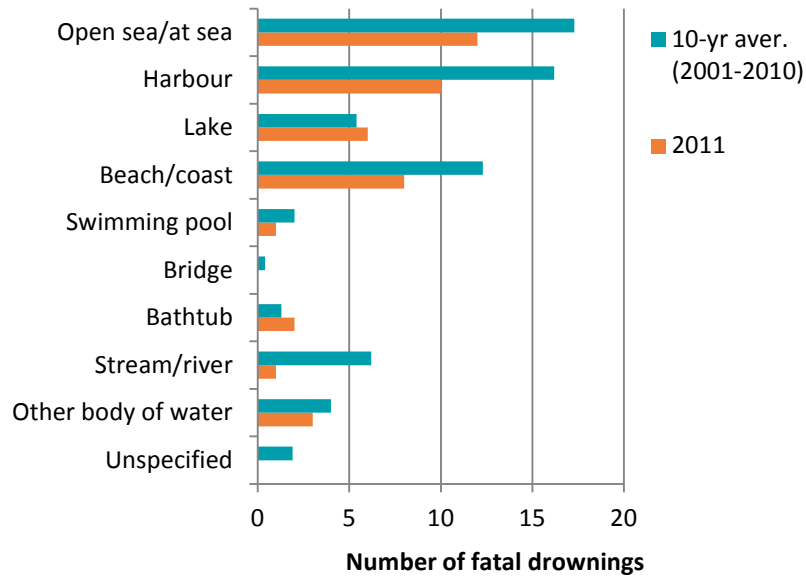

Figure B and Figure C show the place of occurrence of the drowning incidents and the activity of the drowned person prior to the accident, for 2011 compared to the 10-year average.

In 2011, there were fewer unintentional drowning deaths in harbours (10 deaths), at sea (12 deaths) and streams/canals (1 death) than the annual average during 2001-2010. Compared to 2010, there were more deaths at sea in 2011 (12 deaths versus 5 deaths).

Figure B: Fatal unintentional drowning deaths 2001-2011, by location

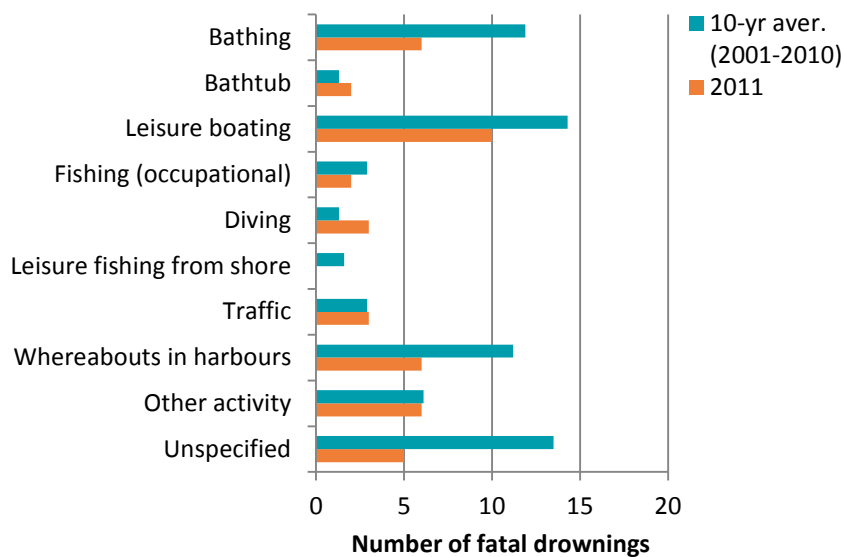

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Unintentional drowning incidents often occur without witnesses; hence in some cases we lack information about the activity of the victim just before the accident and the circumstances of the drowning. In 2011, these information were missing in five of the 43 fatal drowning events. This is less than in the period in general (14 in average). (Figure B)

Figure C present the average annual number of unintentional drowning deaths by activity in the period 2001-2011 compared to the number in 2011. In 2011, markedly fewer were engaged in leisure boating, bathing/swimming, and whereabouts in harbours.

Figure C: Fatal unintentional drowning deaths, by activity

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

A lower number of drownings was found in virtually all age groups except in the age group above 75 years.

At present, we have not identified which factors that might explain the decrease in the number of unintentional drowning deaths in 2010 and 2012 compared to the former years.

.

DROWNING DEATHS 2001-2011

In the period 2001-2011, a total of 1,273 people died by drowning in Denmark. Of these deaths 713 (56%) were accidents, 432 (34%) were suicides, four were homicides, and the manner of death was undetermined in 124 (10%) cases. The number of drowning deaths averaged 116 per year during the period (Table A).

Manner of death

The number of unintentional drowning deaths was fairly constant until 2009 with approx. 60 to 70 deaths per year. In 2010 and 2011, however, the numbers were 48 and 43, respectively. The average annual number of suicides by drowning was 40, similarly with the lowest number (21 and 28 deaths) in 2010 and 2011 (Table A). Table B shows the rates per 100.000 among Danish residents.

Sex and age

Men accounted for the vast majority of fatal drowning deaths (928, 73%); this gender inequality related especially to unintentional drowning, 86% occurred among men.

Most drowning deaths occurred in the age group 45-64 years (528, 41%). Children and adolescents under 15 years of age comprised only a small proportion (45, 4%).

The highest number of suicides by drowning was among the elderly above 75 years (106, 25% of the suicides) (Table C).

Table A: Drowning deaths during 2001-2011, by year and manner of death

Manner of death	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
Unintentional	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	43	713
Suicide	51	47	42	50	23	52	44	38	36	21	28	432
Homicide	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Undetermined	10	9	9	14	9	12	13	19	13	9	8	124
Total	137	125	129	125	103	134	126	119	119	78	78	1273

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Table B: Number and rates of drowning by manner of death, 2001-2011

Manner of death	Number (all)	Per cent	Danish residents only	Incidence rate per 100,000*
Unintentional	713	56%	594	1.0
Suicide	432	34%	421	0.7
Homicide	4	0.3%	4	0.01
Undetermined	124	10%	109	0.2
Total	1273	100%	1128	1.9

*** Rates based on death by drowning among Danish residents only..*

Table C: Drowning deaths during 2001-2011, by age and manner of death

Manner of death	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Unspec.	Total
Accident	14	26	59	46	76	151	157	97	79	8	713
Suicide	0	0	6	23	38	82	96	81	106	0	432
Homicide	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Undetermined	1	0	5	10	23	18	24	20	22	1	124
Total	18	27	70	79	137	251	277	198	207	9	1273

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Country of residence

Persons without permanent residence in Denmark account for 11% of all drowning deaths in the period and 17% of all unintentional drowning deaths. The majority of the deceased were tourists, leisure sailors or professional fishermen. The largest group were Germans visiting Denmark as tourists or leisure sailors. The second largest group were Poles, who were predominantly fishermen or crew members on ships.

Table D: Drowning deaths during 2001-2011, by country of residence and manner of death

Manner of death	Denmark	Germany	Norway	Sweden	Poland	Other and unspecified	Total
Unintentional	594	78	8	4	12	17	713
Suicide	421	4	2	4	0	1	432
Homicide	4	0	0	0	0	0	4
Undetermined	109	6	3	1	2	3	124
Total	1128	88	13	9	14	21	1273

UNINTENTIONAL DROWNING 2001-2011

In the period 2001-2011, 713 people died by unintentional drowning in Denmark. In this period, the 45-64-year-olds had the highest incidence of drowning, while children aged 0-14 years had the lowest. Unintentional drowning deaths among the 15-34-year-olds decreased, while it remained almost unchanged among the 45-64-year-olds. Throughout the period 2001-2011, among children below 15 years, the yearly number of fatal unintentional drowning deaths was consistently low.

Location of unintentional drowning deaths

In the period 2001-2011, the majority (68%) of the cases of fatal unintentional drowning occurred in open sea, harbour or at beach/coast (Table E). For men, most of the drowning accidents occurred at sea or in harbours, whereas for women most occurred at beach/coast and in open sea. The majority of unintentional drowning accidents at sea or in harbours occurred among 45-64-year-olds. Most people who drowned at beaches/coasts were over 45 years, while unintentional drowning in private swimming pools and public swimming baths occurred mostly for children and adolescents (Table F).

Table E: Unintentional drowning deaths 2001-2011 by location and year

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
Open sea/at sea	26	19	13	20	14	13	21	14	28	5	12	185
Harbour	19	14	18	16	22	23	12	11	17	10	10	172
Lake	4	7	10	3	5	5	5	7	3	5	6	60
Beach/coast	8	13	12	8	16	16	12	19	11	8	8	131
Swimming pool	2	3	5	2	4	0	1	3	0	0	1	21
Bathtub	2	1	1	3	1	1	1	1	2	0	2	15
Bridge	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Stream/river	9	3	8	4	5	6	6	3	7	11	1	63
Other body of water	3	3	6	4	3	6	4	2	2	7	3	43
Unspecified	2	3	2	1	1	0	6	2	0	2	0	19
Total	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	43	713

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Activity at the time of drowning

About 1/5 of unintentional drowning deaths occurred during leisure boating/sailing (22%), a little less during bathing or swimming (18%) and whereabouts in the harbour (17%). Together, these activities account for 56% of all unintentional drowning deaths and 70% of those for which the preceding activity was known. Of the 32 traffic-related drowning deaths most occurred in cars (27), usually by driving into the harbour, in a river or lake. Four accidents occurred while riding bikes and one while riding a moped.

Alcohol was a major factor in unintentional drowning; in 177 cases (25%) the drowned had been drinking alcohol before the event. In 16 of the 125 fatal bathing accidents (13%), the victim was intoxicated at the time of the accident.

In half of the traffic-related drowning deaths, it appears that the deceased was under the influence of alcohol.

The category "other activities" covers many different activities, including walking by a river, or a lake, boarding a boat (outside a harbour), various activities on ice, driving a tractor or other vehicles.

Of the 125 who drowned when bathing or swimming, 20 (16%) were children between 5 and 14 years, and 79 (63%) were elder than 45 years (Table F).

For women, unintentional drowning deaths mostly occurred during bathing/swimming, while for men, most occurred during leisure sailing. However, there were by far more men than women who drowned while bathing / swimming.

Table F: Unintentional drowning 2001-2011, by activity and age

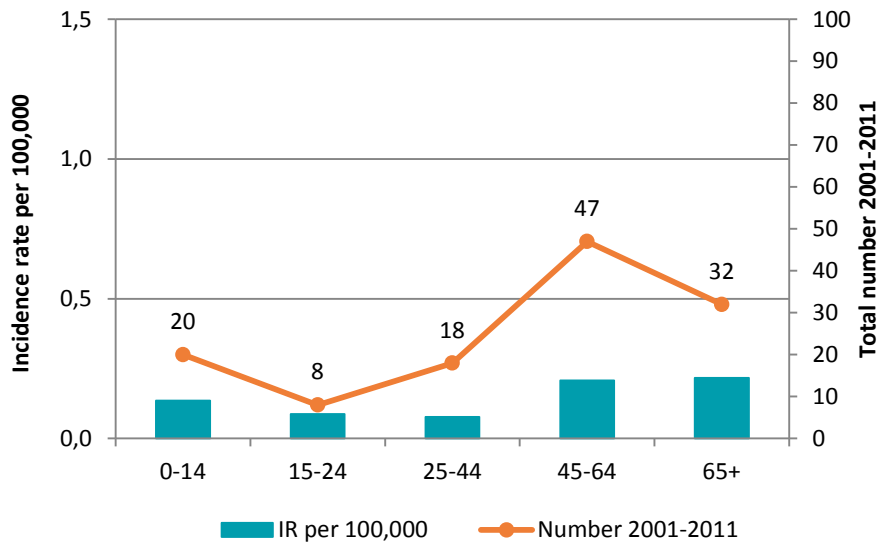
	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Un-spec	Total	%
Bathing	0	20	8	8	10	26	21	18	14	0	125	18%
Bathtub	3	0	0	0	1	5	2	1	3	0	15	2%
Boating (leisure activity)	0	0	7	10	20	34	47	26	8	1	153	21%
Fishing (occupational)	0	0	2	3	6	6	4	3	0	7	31	4%
Diving	0	0	3	3	4	5	1	0	0	0	16	2%
Fishing from shore (leisure)	0	0	0	0	1	4	6	5	0	0	16	2%
Traffic	0	0	8	3	6	4	5	2	4	0	32	4%
Walking in harbour	0	0	12	8	9	25	38	19	7	0	118	17%
Other	9	2	4	5	10	15	11	7	4	0	67	9%
Unknown	2	4	15	6	9	27	22	16	39	0	140	20%
Total	14	26	59	46	76	151	157	97	79	8	713	100%

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

Drowning when bathing or swimming

In the period 2001-2011, between 6 and 16 persons drowned annually while bathing or swimming. In total, 125 people drowned at the beach, in pools, in lakes or other places. One fifth of the victims were below 18 years of age, while adults over 45 years accounted for the majority (79, corresponding to 63%). Men constituted 78% of the drowned and women 22%. Drowning most often occurred at the beach (70%), and mainly in July and August. A minor part occurred in swimming pools (indoor or outdoor) (12%) and lakes (8%). Foreigners (tourists) accounted for 30% of all unintentional drowning deaths when bathing (mainly at the beach).

Figure D: Unintentional drowning deaths while bathing/swimming 2001-2011. Number and rate per 100,000 inhabitants, by age group

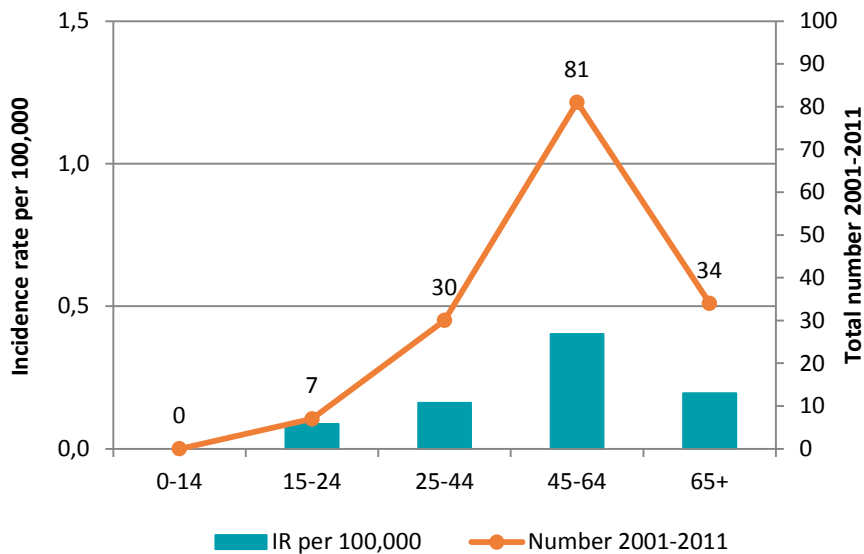
The total numbers includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters, while the incidence rates are based on Danes only.

Drowning related to leisure sailing

During 2001-2011 in total 153 persons drowned during leisure sailing; of these 134 drowned at sea, nine in harbours, and seven in lakes or rivers/streams.

All the deceased persons were above 18 years of age, most were between 35-69 years (78%), and almost all were men (95%). Many drowned while fishing or hunting (31%) – the majority had sailed out in small boats to fish or tend fishing nets. Many sailing accidents occurred, however, during ordinary leisure boating (72, corresponding to 47%). In addition, nine people were kayaking and four were canoeing.

Figure E: Unintentional drowning deaths during leisure boating 2001-2011. Number and rate per 100,000, by age group

The total numbers includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters, while the incidence rates are based on Danes only.

In only 13 of the 153 cases (8%) it was stated that the deceased was wearing a life jacket. Reports indicated that alcohol had been involved in 24 (16%) of the cases.

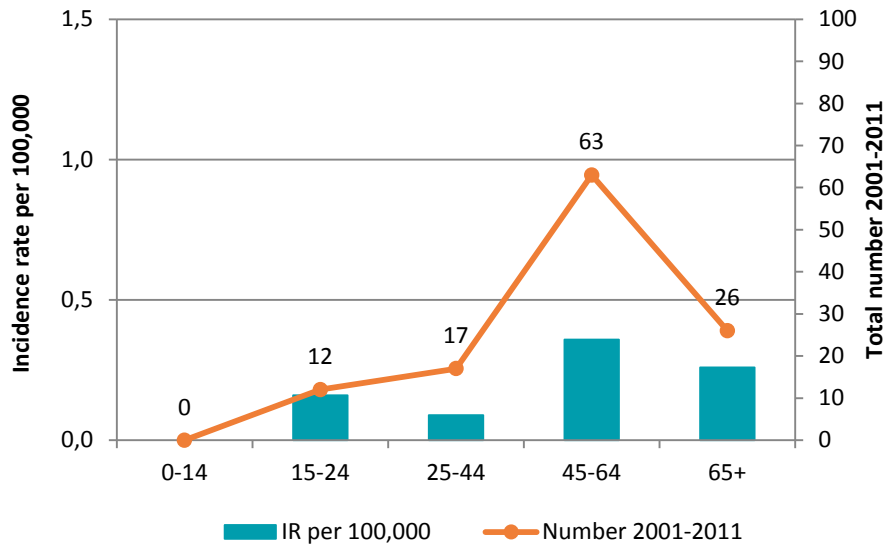
Many accidents occurred when sailors fell overboard, e.g. due to rough seas, gusts of wind, when starting the engine, or because the boat capsized or took in water and sank.

Drowning during whereabouts in harbours

In the period 2001-2011, totally 118 people drowned during whereabouts in harbours. One was aged 16 years, two were 17 years and the remaining were elder. The vast majority were men (110, corresponding to 93%), and most between 45 and 64 years (63, corresponding to 53%). Only 15% of the drowning events were witnessed by others. Most of the accidents only were discovered when the deceased was missing or was found lying lifeless in water.

In 2011, six persons drowned during whereabouts in harbours; all were men aged 20-69 years of age. Three of the deceased had been partying and subsequently been in the harbour.

Figure F: Unintentional drowning deaths during whereabouts in harbours 2001-2011. Number and rates per 100,000, by age group

The total numbers includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters, while the incidence rates are based on Danes only.

DROWNING DEATHS 1970-2011 – DANISH RESIDENTS

In total 7,555 Danish residents drowned in the period 1970-2011. Of these, 3,218 were unintentional drowning deaths (43%), 3,610 (48%) were suicides, 35 deaths were homicides. The manner of death for 692 (9%) drowning deaths was undetermined.

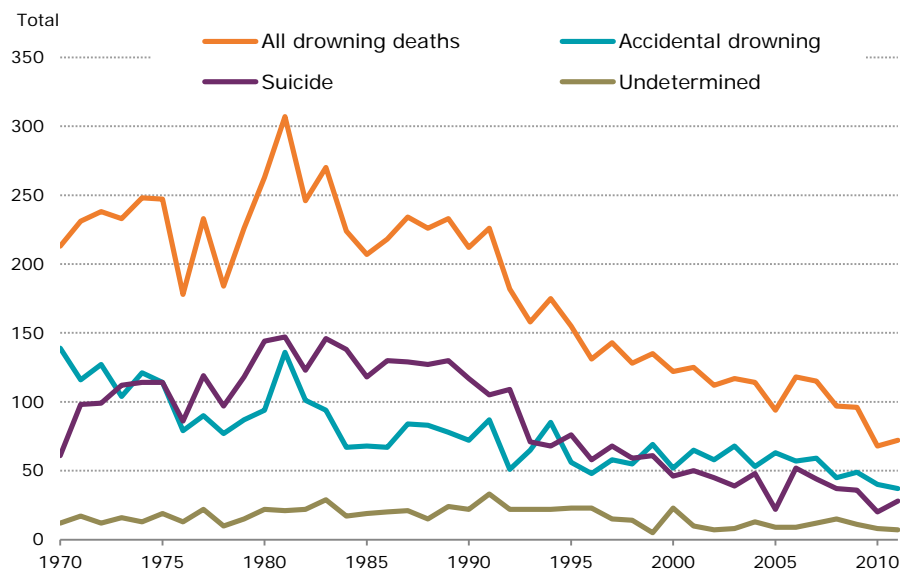
Trend 1970-2011

The annual number of Danish residents who drowned in Denmark dropped significantly in the period 1970-2011, from a maximum of 307 drowning deaths in 1981 and an annual average of 213 in the period to only 68 in 2010 (Figure G).

The number of fatal unintentional drowning fell from 139 in 1970 to 37 in 2011, and most among children, adolescents and adults less than 44 years of age, while the number among 45-64-year-olds and in the oldest group over 65 years remained about unchanged.

The trend in suicides by drowning showed a different pattern: The period 1970-1981 was characterized by an increase in the number of suicides from 61 to 147 annually, while the subsequent period up to 2011 was characterized by a decrease to 20 in 2010 and 28 in 2011. Particularly among women, the number of suicides by drowning fell markedly in the period and was during the last decade lower than among men. The annual number of suicides by drowning has been below 53 per year since 2000.

Figure G: Danish residents who drowned 1970-2011

The table includes both Danes and foreigners. "Danes" means residents in Denmark, while foreigners include tourists, sailors and fishermen visiting Danish waters.

DATA SOURCES

The study is based on the following data sources:

- National Cause of Death Register, Statens Serum Institut.
- Death certificates concerning drowned Danes and foreigners, gathered from the National Board of Health (and from 2012 Statens Serum Institut).
- National Patient Register/Statens Serum Institut. Data about drowning incidents treated in hospitals.
- Reports concerning rescue operations, police reports and newspaper articles on drowning collected by the Danish Maritime Authority (period 2002-2011).
- Information on drowning during the period 2007-2011 by the Danish Council for Greater Water Safety, primarily based on newspaper articles.
- Additional information on the drowning cases drawn from the internet.
- Press releases on drowning incidents in 2009-2011, collected by TrygFonden.
- Data supplied by SOS International.

Evaluation of the coding of manner of death

A review was carried out of all death certificates concerning deaths by drowning in order to verify the stated manner of death. All certificates with the following causes of death were included: ICD10 codes: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21 or one of the diagnosis T68 (hypothermia) and T75.1 (drowning and submersion). The reassessment was performed by a forensic specialist, skilled in classification of causes and manner of death. In the review, information about the circumstances and the location of the drowning, as well as any medical information were taken into account.

By 2007, the Danish National Board of Health changed the registration practice of death certificates and causes of death to a system of direct electronic reporting by the medical doctor, who had issued the death certificate. This meant that the coding of ICD10 Codes for the underlying and contributory causes of death to the Cause of Death Register was performed by the medical doctor at the post mortem examination, and not as previously by skilled coding staff in the National Board of Health that received all death certificates with doctors' notifications. Compared to former practice, a relatively large share of the electronic death certificates lacks information on the circumstances of the death. Furthermore, the coding of causes of death is obviously incorrect in a number of cases, and the manner of death is not stated. However in 2010 and 2011, the quality of coding has improved compared to 2007-2009.

Completeness of the data

For the years 2007-2011, approx. 5% of all deaths occurring in Denmark were not listed in the Cause of Death Register, presumably due to the fact that the death certificates had not been submitted to the National Board of Health. If this percentage also applies to drowning deaths, approx. 20 death certificates might be missing for these years. However, most of these drowning deaths were probably identified through the review of the alternative data sources, listed above.

1. INDLEDNING

1.1 BAGGRUND

Statens Institut for Folkesundhed (SIF), Syddansk Universitet har hvert år siden 2009 udarbejdet en druknestatistik, der beskriver forekomsten og karakteren af drukning i Danmark. Der har i de tidligere rapporter, ud over de faste opgørelser, været sat fokus på forskellige temaer, heriblandt de socioøkonomiske forhold blandt de druknedøde, sygehusbehandling af drukneofre, sæsonvariation mm. I denne rapport sættes fokus på lægemiddelbrug blandt personer i drukneulykker, fatale drukneulykker i havne samt brug af redningsvest.

Oplysninger om drukning i Danmark kan indhentes fra flere forskellige kilder. Dødsattester på personer, der er døde pga. drukning i Danmark, udgør hovedkilden i den database over druknedødsfald, som er oparbejdet på SIF. Oplysningerne fra dødsattesterne suppleres med information fra bl.a. TrykFondens presseklip om drukning og fra redningstjenesternes rapporter om redningsaktioner på og nær vand (herunder politi, Falck, Søværnets Operative Kommando (SOK)).

1.2 FORMÅL

Formålet med dette års druknestatistik er at beskrive:

- Karakteristika ved de ulykkesrelaterede druknedødsfald i 2011 sammenholdt med hele tiårsperioden (2001-2011).
- Omfanget og omstændighederne omkring druknedød i Danmark i perioden 2001-2011.
- Udviklingen i druknedødsfald blandt danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2011.
- Sygehusbehandling af drukneofre i 2011 og udviklingen i perioden 2001-2011.
- Lægemiddelbrug blandt personer i drukneulykker (døde såvel som hospitalsbehandlede drukneofre).

Det primære fokus er drukneulykker, men drukning som følge af selvmord og drab vil blive beskrevet i udvalgte afsnit og tabeller.

1.3 DEFINITION AF DRUKNING

I denne rapport benyttes begreberne druknedød og hospitalsbehandling af drukneofre/nærdrukning:

Druknedødsfald: Inkluderer de druknedødsfald, hvor drukning er angivet som den primære dødsårsag på dødsattesten. Dernæst er også dødsfald kodet som nedkøling i vand medtaget, da det kan være svært at bestemme den egentlige årsag til druknedødsfaldet - disse udgør ca. 1%. Medtaget er også dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en senfølge af nærdrukning. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at drukning er den tilgrundliggende årsag til dødsfaldet.

Døds måde ved drukning: Omfatter drukning ved ulykke, selvmord, drab eller uoplyst døds måde. Ved ulykker benyttes begrebet fatale drukneulykker, til forskel fra ikke fatale drukneulykker eller nærdrukede.

Hospitalsbehandling af drukneofre: Inkluderer druknehændelser, der førte til sygehuskontakt (skadestue og indlæggelse), og hvor den tilskadekomne ikke er død ved ankomsten til sygehuset.

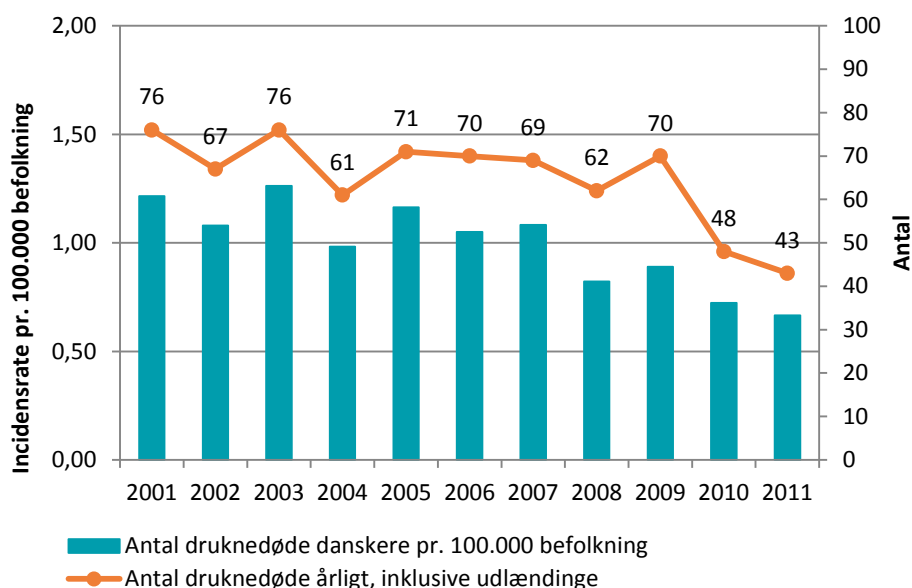
2. DRUKNEULYKKER I DANMARK 2011

I 2011 døde 78 personer i Danmark som følge af drukning, hvilket er nøjagtigt samme antal som i 2010. 43 af de 78 druknedødsfald i 2011 skete som følge af drukneulykker, og er dermed det lavest registrerede antal i hele perioden (dvs. fra 1970 og frem). I dette kapitel beskrives karakteristika ved de ulykkesrelaterede druknedødsfald i 2011 sammenlignet med forekomsten i perioden 2001-2010. I kapitel 3 beskrives udviklingen og årsagerne til druknedødsfaldene i perioden 2001-2011 mere uddybende.

2.1 KARAKTERISTIKA VED FATALE DRUKNEULYKKER 2011

Som figur 1 illustrerer, skiller 2011 sig ud med det hidtil laveste antal fatale drukneulykker i perioden. Raterne viser samme mønster, dvs. hvor mange druknedødsfald der er i forhold til befolkningen i det respektive år. I 2011 lå antallet af fatale drukneulykker pr. 100.000 befolkning på 0,67 mod 1,03 gennemsnitligt i det foregående tiår (2001-2010).

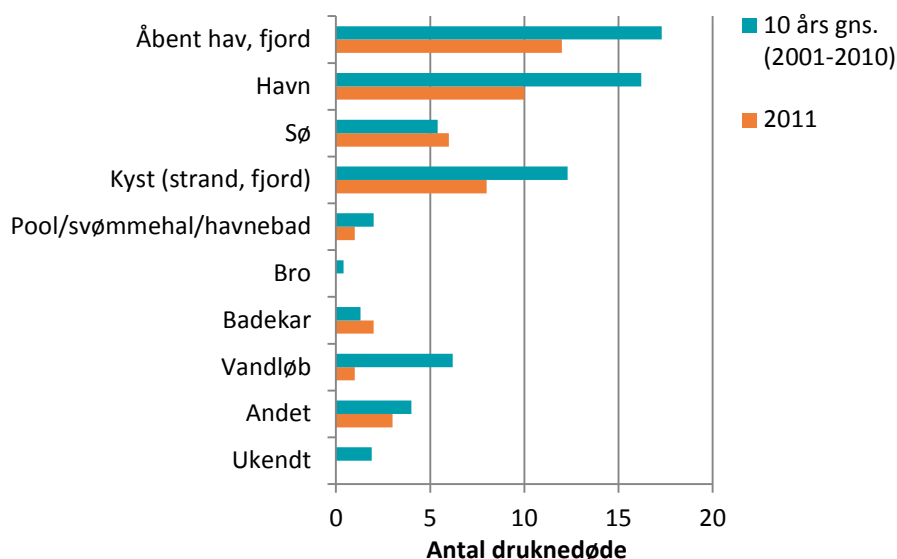
Figur 1: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på hhv. rater pr. 100.000 befolkning og antal døde

I figur 2 og figur 3 vises for 2011 henholdsvis hvor ulykkerne skete (ulykkessted), og hvad personerne var i gang med, da ulykken skete (aktivitet), igen sammenholdt med et 10-års-gennemsnit.

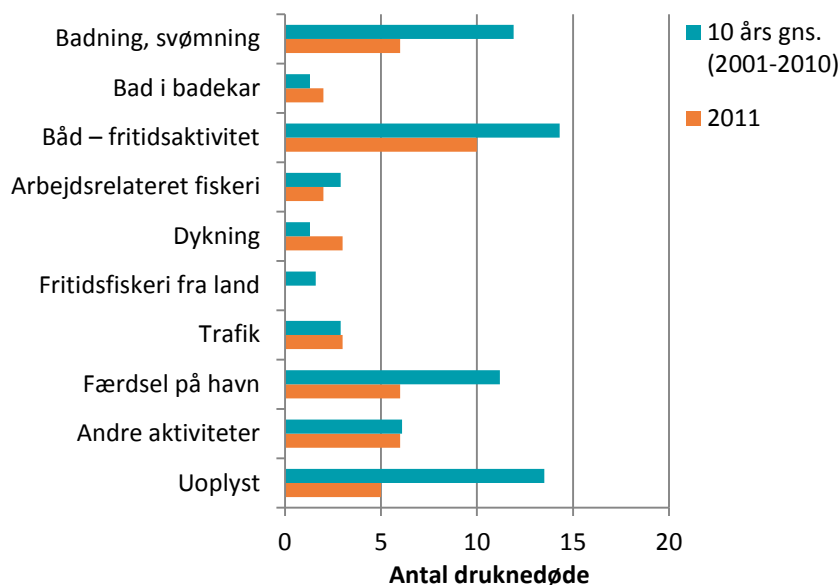
Det fremgår af figur 2, at der i 2011 skete markant færre fatale drukneulykker i havne (10), åbent hav (12) og vandløb (1) end gennemsnitligt i resten af perioden. I forhold til 2010 var antallet af druknedøde i 2011 i havne, søer og ved kysten på samme niveau. Til gengæld var der i 2011 over dobbelt så mange fatale drukneulykker på åbent hav end i 2010 (12 mod 5 i 2010).

Figur 2: Fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på sted

Det fremgår af figur 3, at der i 2011 skete markant færre fatale drukneulykker i forbindelse med aktiviteter som badning, svømning, fritidssejls i båd og færdsel på havn sammenholdt med gennemsnittet for 10-års-perioden. Til gengæld var der i 2011 flere fatale drukneulykker som følge af badning i badekar, i forbindelse dykning samt trafikrelaterede drukneulykker end gennemsnitligt i de foregående 10 år.

Figur 3: Fatale drukneulykker i Danmark, opdelt på aktivitet

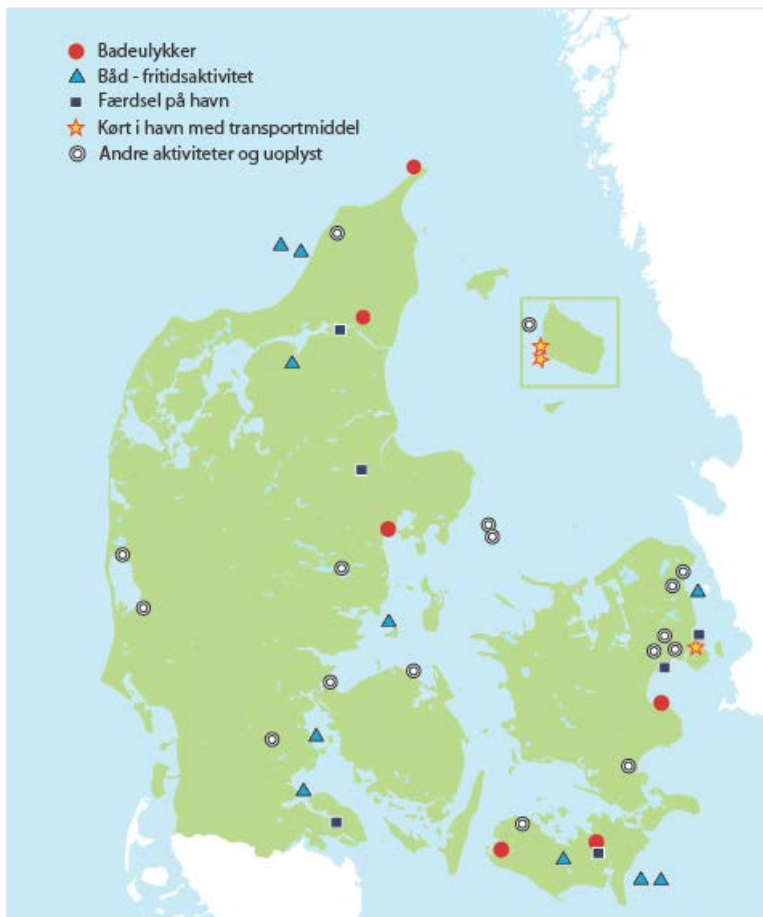

Da mange drukneulykker, der ender fatalt, ofte sker uden vidner, mangler vi i en del tilfælde oplysninger om den omkomnes aktivitet før druknehændelsen skete, og hvad det var, der gik galt. I 2011 var det dog blot i 5 ud af de 43 fatale drukneulykker (12%), der ikke var oplysninger herom, hvilket er en lavere andel end i perioden generelt (21%).

Årsagerne til hvorfor, der er markant færre antal fatale druknedødsfald i 2010 og 2011 end i de tidligere år, kender vi ikke. Det er dog nærliggende at formode, at det delvist kan tilskrives den

opmærksomhed, der inden for de seneste år har været på forebyggelse af drukneulykker. Dog ser vi tendenser til lignende fald i andre lande tæt på os, blandt andet i Sverige¹ og Norge.

Figur 4: Kort over fatale drukneulykker i 2011

Figur 4 viser, hvor de fatale drukneulykker i 2011 skete. Som det fremgår, skete ca. halvdelen, lige som i 2010, ved den jyske og sjællandske østkyst. Derudover er der forholdsvis mange drukneulykker ved Lolland-Falsters kyster og havne.

2.2 DANSKERE DRUKNET I UDLANDET I 2011

Der er i Danmark ikke nogen myndighed eller instans, der har den fulde indsigt i, hvor mange danskere, der dør pga. drukning, i udlandet.

Vi har forsøgt at skaffe oplysninger om dette fra forskellige kilder, herunder SOS International, og fra TrygFondens presseklip.

I opgørelsen nedenfor vises de data, vi har indsamlet over, hvor mange danskere, der døde som følge af drukneulykker i udlandet i 2011.

Danskere døde som følge af drukning i udlandet i 2011

Spanien	Uganda
1	2

Kilde: SOS Danmark og TrygFondens presseklip

¹ Drukneulykker i Sverige: <http://ida.msb.se/ida2#page=a0124>. Drukneulykker i Norge: <http://www.folkhjelp.no/Presse/Drukningssstatistikk>

Som det fremgår er der for 2011 kun oplysninger om tre danskere, der er døde i udlandet, hvilket er langt færre end i 2010, hvor der var oplysninger om 11 druknede danskere.

2.3 SYGEHUSBEHANDLEDE DRUKNEOFRE 2011

Langt fra alle druknehændelser er fatale. Flertallet, som har været tæt på at drukne, bliver reddet eller redder sig selv, inden tilstanden bliver livstruende og uden, at der er behov for yderligere behandling. Disse tilfælde bliver i almindelighed ikke registreret. I enkelte tilfælde er tilstanden så kritisk, at personen (drukneofret) bliver indbragt til et sygehus og behandlet der. I tabellen er medtaget personer, der er sygehusbehandlet med en druknediagnose, samt personer med en nedkølingsdiagnose, og hvor ulykkesstedet er angivet som vand eller hav – ellers kommer man til at medtage personer, der falder udenfor om vinteren og bliver fundet i nedkølet tilstand. Personer, der var erklæret døde ved ankomsten til sygehuset er ikke medtaget.

Tabel 1a: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2011, opdelt på alder og køn. Til sammenligning er vist antallet af druknedøde i 2011

Alder	Sygehusbehandlede			Døde i alt ifølge SIFs Druknerregister
	Mænd	Kvinder	I alt	
0-4	6	2	8	1
5-9	4	2	6	0
10-14	5	2	7	0
15-19	3	2	5*	1
20-24	4	1	5	4
25-29	3	0	3	1
30-34	0	0	0	4
35-39	3	0	3	4
40-44	1	0	1	4
45-49	2	1	3	4
50-54	2	0	2	6
55-59	2	1	3	8
60-64	3	0	3	9
65-69	1	2	3	9
70+	5	1	6	23
I alt	44	14	58	78

*) Kun tre fra "Præstø-ulykken i 2011" indgår, da flertallet af de unge drukneofre fik diagnosen nedkøling samtidig med, at stedet for ulykken ikke var registreret.

Tabel 1a viser, at antallet af sygehusbehandlede drukneofre er betydeligt mindre end antallet af druknedøde. En af forklaringerne på dette kan være, at størstedelen af de druknedøde var døde, da de blev fundet, eller døde inden de ankom til sygehuset. En anden forklaring er, at der kan være givet andre diagnoser end drukning – i tilfældet som "Præstø-ulykken" (se nedenfor) oftest nedkøling. De sygehusbehandlede var, i modsætning til de druknedøde, fortrinsvis børn og unge. Omstændighederne omkring de druknehændelser, der førte til sygehusbehandling, er ikke undersøgt nærmere, men der er sandsynligvis tale om hændelser, hvor der var andre til stede, som kunne udføre genoplivning eller tilkalde hjælp hurtigt efter hændelsen.

En mere detaljeret analyse af de sygehusbehandlede drukneofre blev gennemført i forbindelse med druknerapporten for perioden 2001-2009.

Tabel 1b: Antal sygehusbehandlede drukneofre i 2005-2011, opdelt på alder

Alder	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	I alt
0-4	23	13	14	8	11	7	8	84
5-9	13	13	3	7	6	9	6	57
10-14	4	9	8	5	6	6	7	45
15-19	4	2	12	0	0	2	5	25
20-24	8	6	2	4	1	6	5	32
25-29	2	4	6	1	3	3	3	22
30-34	3	5	4	1	3	1	0	17
35-39	3	2	1	1	4	2	3	16
40-44	5	0	4	1	0	5	1	16
45-49	4	10	1	4	3	6	3	31
50-54	1	3	3	2	3	3	2	17
55-59	1	3	3	3	4	0	3	17
60-64	4	4	6	8	2	1	3	28
65-69	1	2	1	2	1	1	3	11
70+	4	4	5	4	1	6	6	30
I alt	80	80	73	51	48	58	58	448
Børn 0-14 ialt	40	35	25	20	23	22	21	186

Tallene for nærdrukning er noget højere end i tidligere opgørelser. Dette skyldes, at diagnosen nedkøling (T68.9) er medtaget, når nedkøling er sket i hav eller sø. Antallet af personer med diagnosen drukning var 44 i 2011, og yderligere 14 havde diagnosen nedkøling.

I perioden 2005-2011 er der sket et betydeligt fald i antallet af sygehusbehandlede i særdeleshed blandt børn og unge.

Det skal understreges, at analyserne af nærdrukning langt fra er så præcise som analyserne af de druknedøde, da der ikke er tilstrækkelige informationer i Landspatientregisteret til at beskrive aktivitet før drukning og omstændighederne ved nærdrukningen. Det ville kræve en journalgen-nemgang af de mulige tilfælde for at afgøre, om der er tale om drukning, og for at belyse de konkrete omstændigheder.

Præstøulykken

Den nok mest omtalte drukneulykke i 2011 var den såkaldte "Præstøulykke" i februar 2011, hvor en dragebåd med 13 efterskoleelever og to lærere kæntrede. En lærer druknede, og de fleste af eleverne blev indlagt. Omstændighederne omkring ulykken er beskrevet i detaljer i Den Maritime Havarikommissions rapport². Da ulykken skete i februar måned, hvor vandet var meget koldt (omkring to grader), og de tilskadede lå længe i vandet, var diagnosen for de flestes vedkommende nedkøling og ikke drukning. Præstøulykken bidrager med kun tre personer i oversigten over sygehusbehandlede drukneofre 2011. Årsagen er, at diagnosen nedkøling kun medtages, når der er information om at nedkølingen er sket i vand, og denne information er ofte ikke registreret. Mange indlæggelser pga. nedkøling omfatter personer, som er blevet indlagte pga. kulden fx i vintersæsonen, ikke mindst ældre mennesker – og disse tilfælde har intet med drukning at gøre.

² Søulykkesrapport Dragebåd kæntring 11. februar 2011
http://www.dmaib.dk/Ulykkesrapporter/Søulykkesrapport_dragebåd.pdf

3. DRUKNEDØDSFALD I DANMARK 2001-2011

Dette kapitel belyser druknedødsfald i Danmark i perioden 2001–2011 som følge af ulykke, selvmord, drab og ubestemt dødsårsag. Materialet omfatter alle med fast bopæl i Danmark (herefter benævnt danskere) og udlændinge, herunder turister, fiskere, besætning på skibe, og fritidssejlere, der er på besøg i Danmark/de danske farvande. Det skal understreges, at materialet vedrørende udlændinge kan være mangelfuldt, jf. afsnit 7.2 i metodeafsnittet.

3.1 OMFANG

I alt døde 1.273 personer som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2011. Af disse skyldtes 713 (56%) ulykke, 432 (34%) selvmord, fire drab, mens dødsårsagen var ubestemt ved 124 (10%) tilfælde. Antallet af druknedødsfald lå i gennemsnit på 116 årligt i perioden (tabel 2).

3.2 UDVIKLINGEN I DØDSMÅDE VED DRUKNING

Det årlige antal drukneulykker lå nogenlunde konstant i perioden 2001-2009 med ca. 60-70 dødsfald om året. I 2010 og 2011 faldt antallet til hhv. 48 og 43 dødsfald. Hvad angår selvmord ved drukning, er tendensen den samme, idet 2010 og 2011 skiller sig ud med markant færre dødsfald, hhv. 21 i 2010 og 28 i 2011, mod gennemsnitligt 43 i perioden 2001-2009.

Tabel 2: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på dødsårsag og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
Ulykke	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	43	713
Selvmord	51	47	42	50	23	52	44	38	36	21	28	432
Drab	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	10	9	9	14	9	12	13	19	13	9	8	124
I alt	137	125	129	125	103	134	126	119	119	78	78	1273

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

3.3 KØN OG ALDERSFORDELING

Mænd udgjorde langt hovedparten af de druknedøde (928, 73%), og særligt for drukneulykkerne var mændenes andel høj (610 eller 86%) (tabel 3).

De fleste druknedødsfald skete i aldersgruppen 45-64 år (528, 41%). Antalsmæssigt udgjorde børn og unge under 15 år en lille andel (45, 4%). De ældste over 75 år havde den højeste forekomst af selvmord ved drukning (106, 25% af selvmordene) (tabel 4). Se endvidere figur 8 og figur 9 i kapitel 5 for udviklingen i de ulykkesrelaterede druknedødsfald siden 1970.

Tabel 3: Kønsfordeling i antal og procent for druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på døds måde

	Mænd		Kvinder		I alt
	Antal	Procent	Antal	Procent	
Ulykke	610	86%	103	14%	713
Selv mord	226	52%	206	48%	432
Drab	2	50%	2	50%	4
Ubestemt	90	73%	34	27%	124
I alt	928	73%	345	27%	1273

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 4: Druknedødsfald i perioden 2001-2011, opdelt efter døds måde og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Uoplyst	I alt
	Ulykke	14	26	59	46	76	151	157	97	79	
Selv mord	0	0	6	23	38	82	96	81	106	0	432
Drab	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	1	0	5	10	23	18	24	20	22	1	124
I alt	18	27	70	79	137	251	277	198	207	9	1273

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

3.4 NATIONALITET

Udlændinge, dvs. personer uden fast bopæl i Danmark, udgjorde i perioden 2001-2011 11% af alle druknedødsfald og 17% af alle fatale drukneulykker. Disse personer er oftest turister, sejlere eller erhvervsfiskere. Den største gruppe udgøres af tyskere, der primært var i Danmark som turister eller fritidssejlere. De omkomne polakker var overvejende fiskere eller besætningsmedlemmer på skibe. I 2011 omkom 6 udlændinge i Danmark, hvilket er det laveste antal i perioden, 2001-2011. De omkomne udlændinge druknede alle i forbindelse med ulykker, to under badning, tre i forbindelse med fritidssejlsads og en pga. kørsel i havn.

Tabel 5: Druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på bopælsland

	Danmark	Tyskland	Norge	Sverige	Polen	Andet, uoplyst	I alt
Ulykke	594	78	8	4	12	17	713
Selv mord	421	4	2	4	0	1	432
Drab	4	0	0	0	0	0	4
Ubestemt	109	6	3	1	2	3	124
I alt	1128	88	13	9	14	21	1273

3.5 DATAKILDER

Dødsårsagsregisteret var den primære datakilde til analyse af druknedødsfald suppleret med oplysninger fra Søsportens Sikkerhedsråd i perioden 2002-2011, Rådet for Større Badesikkerhed i perioden 2007-2011 og TrygFondens presseklip i perioden 2009-2011.

I 2011 blev således 70 personer identificeret på baggrund af Dødsårsagsregisteret. Yderligere 8 personer blev fundet ved brug af de øvrige kilder, heraf 6 blandt TrygFondens presseklip, 4 fra Søsportens Sikkerhedsråd, og 4 fra Rådet for Større Badesikkerhed. Af de 8 personer var de 6 udlændinge.

Af de 70 druknedødsfald identificeret i Dødsårsagsregisteret indgik 11 også i Søsportens Sikkerhedsråds arkiver, 24 var omtalt i presseklip (TrygFonden), og 15 var registreret af Rådet for Større Badesikkerhed. Oplysninger herfra blev benyttet til at supplere oplysningerne fra Dødsårsagsregisteret. 39 druknedødsfald var alene registreret i Dødsårsagsregisteret. De fleste af disse var selvmord, mens 11 af dem var drukneulykker.

Se endvidere metodeafsnittet i kapitel 7 for en uddybende beskrivelse af datakilder og databehandling.

3.6 UBESTEMT DØDSMÅDE

Blandt de 1273 druknedødsfald i perioden kunne dødsmåden i hver 10. tilfælde ikke fastslås med sikkerhed. Det drejede sig ofte om hændelser, hvor den afdøde havde været alene, og hvor der således ikke forelå tilstrækkelig information til at afgøre, hvorvidt der var tale om en ulykke, et selvmord eller et drab. 2008 lå markant højere end de tidligere år med hensyn til andelen med ubestemt dødsårsag (16%). Dette skyldtes, at der i løbet af 2007 blev indført elektronisk indberetning af dødsattest, som medførte, at der i forhold til de tidligere år var færre oplysninger på dødsattesten, og det derfor var blevet sværere at revurdere dødsårsagen. Dette er dog blevet betydeligt forbedret i 2011. For perioden 2009-2011 har presseklip indsamlet af TrygFonden medvirket til at kunne afklare dødsårsagen (dvs. om det var ulykke, selvmord eller drab), hvor manglende oplysninger på dødsattesten umuliggjorde bestemmelse af dødsårsag. I metodekapitlet vises eksempler på druknedødsfald, hvor dødsårsagen er ubestemt.

4. FATALE DRUKNEULYKKER I DANMARK 2001-2011

4.1 OMFANG, UDVIKLING OG OMSTÆNDIGHEDER

I perioden 2001-2011 døde 713 personer ved en drukneulykke i Danmark. Antallet af fatale drukneulykker har i hele perioden ligget højest blandt de 45-64 årige (43% af alle drukneulykkesdødsfald). Bortset fra et fald i 2010-2011 har forekomsten blandt de 45-64 årige været nogenlunde konstant i perioden. Blandt børn og unge i alderen 5-24 år er der sket et markant fald i perioden. De seneste tre år, 2009-2011, døde ingen børn i alderen 5-14 år som følge af drukneulykker. Blandt de ældre over 65 år har antallet af fatale druknedødsfald været mere vekslende i perioden (tabel 6). Faldet i antallet af drukneulykker blandt børn og unge afspejles også i data fra hospitalerne. Data fra Landspatientregistret viser, at antallet af hospitalsbehandlede børn i alderen 0-9 år med druknediagnoser, er næsten halveret i perioden 2005-2011. Særligt blandt de yngste børn i alderen 0-9 år er antallet faldet markant (tabel 1b).

Tabel 6: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aldersgrupper og år

Alder	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	I alt
0-4	3	1	0	3	2	0	0	2	0	2	1	14
5-14	2	4	2	3	2	6	3	4	0	0	0	26
15-24	10	5	4	10	5	6	5	5	4	1	4	59
25-34	10	4	7	2	7	2	1	4	3	2	4	46
35-44	8	11	8	9	3	6	10	3	9	3	6	76
45-54	16	14	15	8	19	15	20	12	12	12	8	151
55-64	15	13	16	13	18	19	17	13	17	9	7	157
65-74	6	6	10	8	8	12	6	14	14	7	6	97
75+	6	9	14	5	7	4	7	5	3	12	7	79
Uoplyst	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	8
I alt	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	43	713

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Stedkategorier

Vi anvender ni forskellige kategorier (koder) til at angive stedet for drukneulykken samt en kode for uoplyst. Ligesom for aktivitetskoderne tager stedkoderne sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (4). Dog er kategorierne 'vandløb' samt 'bro' tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedødsfald. Variablen har følgende kategorier:

- Åbent hav/fjord
- Havn
- Sø
- Kyst (herunder strand)
- Inden- og udendørs bassin
- Badekar
- Bro
- Vandløb
- Andet
- Uoplyst

Stedkategorien betegner det sted afdøde druknede. Eksempel: Hvis en person kæntrer med et skib på havet, angives stedet som 'åbent hav', mens stedkoden angives som 'kyst', hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Skelnen mellem, om ulykken er sket på åbent hav eller ved kysten, vil ofte være baseret på et skøn, på baggrund af de tilgængelige oplysninger. Hvis personen er mere end 200 meter fra kysten, kodes stedet som åbent hav, men sker drukneulykken under 200 meter fra kysten, kodes stedet som kyst. Fx vil en ulykke, der sker om bord på en båd i havnen eller under ud- og indsejling i havn, blive registret som 'havn', mens når båden har forladt havnen vil stedet blive betegnet som åbent hav. Stedkoden 'havn' anvendes også hvis den druknede faldt i vandet fra kajen eller fra et andet sted på havneområdet, herunder et skib i havn. Stedkategorien 'vandløb' dækker over såvel naturlige åer, gravede vandkanaler, grøftekanter med vand og lignende. I kategorien 'andet' er indeholdt stederne: Is på vand, have (herunder have- eller fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og vandbrønd med flere.

Ved visse omstændigheder kan det være svært at afklare ulykkesstedet, fx i de tilfælde hvor personen findes drivende i vand/ved kyst, og det ikke kan bestemmes, om afdøde fx er faldet overbord fra et skib ude på havet eller er faldet i havnen.

4.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN

De fleste fatale drukneulykker er sket i åbent hav/fjord i perioden 2001-2011 (185, 26%), i havne (172, 24%) eller tæt ved kysten (131, 18%).

Aldersmæssigt var det især personer i alderen 35-64 år, der var ofre for fatale drukneulykker på åbent hav/fjord og i havne. Drukneulykker ved de danske kyster var hyppigst i aldersgruppen over 45 år, mens det for ulykker i pool og svømmehal var børn og unge op til 20 år, som udgjorde hovedparten af de druknedøde.

2011 ligner på mange måder 2010. Der skete stort set lige så mange drukneulykker i havne ved kysten og i søer i 2011, som i 2010. I 2011 var der flere drukneulykker på åbent hav og fjorde end i 2010, men stadig meget få sammenlignet med resten af perioden. Derudover skete der tre dødsfald andre steder; i havebassin, grusgrav og i branddam.

I druknerapport vedrørende 2001-2010 (1) er der en kort beskrivelse af de drukneulykker, der er sket henholdsvis på åbent hav, havne og tæt på kysten og øvrige steder. I denne rapport ser vi nærmere på de drukneulykker, der er sket i havne (se senere i dette afsnit).

Tabel 7: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på sted og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	I alt
Åbent hav, fjord	26	19	13	20	14	13	21	14	28	5	12	185
Havn	19	14	18	16	22	23	12	11	17	10	10	172
Sø	4	7	10	3	5	5	5	7	3	5	6	60
Kyst	8	13	12	8	16	16	12	19	11	8	8	131
Svømme-/havnebassin	2	3	5	2	4	0	1	3	0	0	1	21
Badekar	2	1	1	3	1	1	1	1	2	0	2	15
Bro	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Vandløb	9	3	8	4	5	6	6	3	7	11	1	63
Andet	3	3	6	4	3	6	4	2	2	7	3	43
Ukendt	2	3	2	1	1	0	6	2	0	2	0	19
I alt	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	43	713

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 8: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på sted og køn

	Mænd	Kvinder	I alt	%
Åbent hav, fjord	174	11	185	26
Havn	161	11	172	24
Sø	41	19	60	8
Kyst	102	29	131	18
Svømme-/havnebassin	17	4	21	3
Badekar	9	6	15	2
Bro	4	0	4	1
Vandløb	53	10	63	9
Andet	34	9	43	6
Ukendt	15	4	19	3
I alt	610	103	713	100

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Åbent hav

De fleste fatale drukneulykker på åbent hav i perioden 2001-2011 skete i forbindelse med aktiviteten fritidssejlsads (72% af alle drukneulykker på åbent hav). Disse ulykker beskrives sammen med drukneulykker som følge af færdsel på havn og badning separat senere i kapitlet. Derudover skete en del ulykker på åbent hav under arbejdsrelateret fiskeri (16%).

Kysterne

De fleste fatale drukneulykker ved kysterne skete i forbindelse med badning (66%), disse omtales senere i kapitlet. En mindre del skete i forbindelse med fritidsfiskeri fra land 8%, og for en stor dels vedkommende kendte man ikke til aktiviteten, der gik forud for drukneulykken (18%).

Havne

I denne rapport ser vi nærmere på fatale drukneulykker sket i havne, med henblik på at sætte fokus på risikofaktorer for drukning i havne og mulige forebyggelsesområder.

Drukneulykker i havne sker jævnt over hele året, med lidt færre i januar og februar og lidt flere i forårs- og sommermånederne.

Af de i alt 172 fatale drukneulykker i havne i perioden 2001-2011 skete de fleste under færdsel på havn, faldt over bord fra båd liggende i havn, eller mens båden var på vej ind eller ud af havn (127, 74%), en mindre del skete ved kørsel i havnebassinet med bil, cykel, knallert (19, 11%) og ved badning/dykning i havn (5, 3%). I 21 tilfælde (12%) var der andre omstændigheder eller ikke oplyst aktivitet forud for drukningen.

Baseret på et groft skøn ud fra de tilgængelige oplysninger skete 54 af ulykkerne fra land (faldt i vandet fra havnekant/havneområdet), tilsvarende skete 54 af ulykkerne fra båd (faldt over bord fra båd, eller under om bord/fra borde stigning), mens 19 ulykker skete som fører eller passager i køretøjer, der kørte over havnekanten og i havnebassinet. I 45 af ulykkerne kunne det ikke afgøres, om ulykken var sket fra land, fra båd eller andet.

En betragtelig andel af ulykkerne skete i forbindelse med, at ofrene havde drukket alkohol, røget hash eller indtaget andet stof. Ud fra de tilgængelige oplysninger om drukneulykkerne skønnes det, at mindst 53 % af ofrene var alkohol/stofpåvirkede, da ulykken skete.

En vigtig viden rent forebyggelsesmæssigt er, at to ud af tre drukneulykker i havnene, der førte til dødsfald, skete uden vidner (65%). Der er i dødsattesterne mm. ofte oplysninger om, at bådebroen var glat, eller at afdøde havde til hensigt at gå til båden og overnatte eller lign. I realiteten er her en gråzone med hensyn til hvordan ulykkerne sker, som kunne trænge til at blive undersøgt nærmere. En del personer har haft en båd liggende i havnen og har fx været i byen eller har siddet og drukket på deres egen eller en andens båd. Men om ulykkerne sker, fordi de falder i vandet fra båden, ved om bord/ fra borde stigning, eller mens de går på bådebroen, havnekajen o.a. vides ikke. For størstedelen af ulykkernes vedkommende ved vi derfor ikke, hvad det er, der konkret har forårsaget ulykken. Da der oftest ikke var vidner, ved vi desværre heller ikke meget om, hvordan ofrene har forsøgt at redde sig selv op, eller hvilke problemer de har haft i vandet.

Heldigvis har mange havne haft fokus på at forbedre sikkerheden i de senere år, bl.a. med nyt og bedre sikkerhedsudstyr, hjertestartere mm. Der har også været fokus på at forbedre redningsstigerne i havnen, så de er nemmere at se og komme op ad. Sidstnævnte er særdeles vigtigt, da stigerne formentlig er den eneste vej, man kan redde sig selv op, hvis der ikke er andre tilstede.

Over halvdelen, 53%, af de omkomne i havne havde drukket alkohol, hvilket kan øge risikoen for at falde i vandet, og også giver større vanskeligheder i vandet med at orientere sig og bevare fokus.

Mange færdes i havnene hele året, og der er derfor behov for at sikre havnene bedst muligt igennem hele året. Det kan fx være at sørge for, at bådebroerne og havnekajerne ikke er glatte eller isede, at der er gode lysforhold, at der er kort afstand mellem redningsstigerne i vandet, og at der er sikkerhedsudstyr til at hjælpe folk op af vandet, hvis de er faldet i, fx redningskrans, løse redningsstiger og redningshager mm.

Endelig kunne det undersøges, om lystbådehavnene kan sikres bedre, så kørsel ud over havnekanten kunne forebygges.

Nedenfor er eksempler på ulykker, der er sket fra hhv. båd og fra havnekajen samt ulykker, hvor det er uvist, hvad der er sket.

Faldet i vandet fra båd/bådebro

- Falder overbord fra mindre båd under forsøg på at tisse. Kammerat, der var med om bord fik ikke bjærget ham. Bjærges af redningsbåd og indbringes på sygehuset.
- Svært beruset skulle til båd for at sove, fundet druknet under båden.
- Fundet på 4 m vand. Boede på sin båd, bådebroen fugtig og glat. Sidst i live nogle dage før.
- I beruset tilstand faldet over bord fra den båd, han oftest overnattede i.
- Findes liggende i nærheden af sin båd, hvor han havde for vane at sove. Gangbroen var meget spinkel, og han kan være faldet i vandet ved om bordstigning.
- Var i færd med at afmaste sin båd. Senere blev han fundet drivende i vandet.
- Festet med familie på stranden. Ville overnatte på sin båd, men faldt i vandet ved påstigning.

Faldt i vandet fra land

- Under lystfiskeri skyllet ned af molen af stor bølge.
- Været til fest i lokaler på havn. Gået ud at tisse, forsvundet. Fundet måneder senere.
- Havde været til udendørs selskabelighed, hvor han var blevet set danse og drikke en del. Blev senere fundet i vandet.
- Gik med kammerat ud på molen i stormvejr for at se på bølger. Blæst eller skyllet i vandet. Kammerat sprang i vandet, men afdøde forsvandt i vandet. Fundet af redningsskib.
- Blev fundet i vandet i havn af forbipasserende. Havde aftenen før været til fest og drukket rigeligt. Måske snublet over en kæde og derefter faldet i vandet.
- Været til julefrokost, og boede nær havnen. Formentlig faldet i havnen på vej hjem.
- Blev fundet i havnebassinet af forbipasserende. Sidst set i live, da han aftenen i forvejen forlod en fest i havnens festlokaler.

Uvist om personen er faldet i vandet fra land eller båd

- Efter fødselsdagsfest gået ned til sin båd, beruset. Fundet næste dag på bunden af havnen i festtøj; båden var uoplåst.
- Fundet livløs i havn nær sin båd. Sidst set i live om aftenen.
- Var matros på skib, der lå i havnen. Var taget i byen med en kammerat, men taget alene hjem. Filmet på overvågningskamera på havnen. Slingrede. Skibet havde ingen landgangsbro. Blev fundet i vandet næste dag.
- Havde været med til at losse fiskerkutter. Efterfølgende gået på cafeteria/restaurant for at spise. Vendt tilbage for at klargøre skibet. Fundet i vandet af forbipasserende og bjærget.
- Forladt psykiatrisk afdeling, ville overnatte i sejleres båd, fik nej. Vred, kort tid efter fundet i vandet.

Drukneulykker i havne blandt unge

23 unge i alderen 15-24 år døde pga. drukneulykker i havne i perioden 2001-2011. Mindst 13 ud af 23 dødsfald skete for unge, der havde været i byen og/eller var berusede, da ulykken skete. Ligesom alle ulykkerne formentlig skete fra havnekanten og ikke fra båd i havnen. Fem unge døde som følge af, at de kørte i havnebassinet i en bil og ikke kunne tage sig op. To af de unge døde i forbindelse med henholdsvis kajakroning og dykning.

Eksempler på fatale druknedødsfald blandt unge i havne

- Sad i bil, der kørte ud over kajkanten og sank.
- Fundet stående i vandet 2 m fra kanten. Nogle dage tidligere gået fra fest i beruset tilstand.
- Savnet siden han forlod fest, fundet død en måned senere.
- Var i en bil der bakkede ved havnen. Passerer kajkant, hvilket får bilen til at falde i vandet.
- Mistede herredømmet over bilen og kørte ud over kajen. Var alkoholpåvirket.
- Meldt savnet, antaget forulykket. Havn gennemført af dykkere. Havde været på diverse værtshuse, og havde drukket mindst 10 genstande. Findes flydende i havn.
- Springer spontant i havnen om natten under beruselse. Forsvundet i flere døgn.
- Forsvundet efter at have været i byen for at feste. Set på havnen. Var beruset.
- Taget ud for at dykke. Fundet i vandet med dykkerflasken tom.
- Forladt julefrokost uden overtøj. Mobiltelefon fundet på bådebro, kunne ses flydende i vandet.

4.3 AKTIVITET FØR DRUKNEULYKKEN

I det følgende beskrives de aktiviteter, der gik forud for drukneulykkerne, i det omfang de var kendt. Som tidligere beskrevet er det oftest sådan, at der ikke var andre til stede, da ulykken skete. I alt 52% af drukneulykkesdødsfaldene i perioden 2001-2011 skete uden vidner, hvilket gør det svært at bestemme betydningen af den forudgående aktivitet, således er 20% af tilfældene registreret med uoplyst aktivitet.

Fatale drukneulykker skete først og fremmest ved fritidsaktiviteter i båd (21%), badning eller svømning (18%) og færdsel på havn (17%). Tilsammen udgjorde disse tre aktiviteter 56% af alle drukneulykker og 70% af de drukneulykker, hvor den forudgående aktivitet var kendt. Derudover druknede 4% i forbindelse med arbejdsrelateret fiskeri, 5% druknede som følge af trafikulykker, 2% ved badning i badekar, 2% ved dykning, 2% ved fritidsfiskeri fra land, og 9% ved andre aktiviteter. Kategorien "andre aktiviteter" dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder gåtur ved å, sø o.a., påstigning af båd (ikke i havn), surfing, aktivitet på is, køretøjsulykker med traktor og anden maskine, faldet i mose, hundeluftning ved strand og færdsel på bro.

Ud af de 125 drukneulykker i perioden, som skyldtes badning/svømning, skete 16% for børn mellem 5 og 14 år, mens 63% skete for personer over 45 år. Fritidsulykker med båd og ulykker forbundet med færdsel på havn skete specielt i aldersgruppen 45-74 år, med 70% af alle ulykkerne (tabel 9).

For kvinder var badning/svømning den hyppigste aktivitet forbundet med en drukneulykke, mens fritidsaktiviteter i båd var den hyppigste aktivitet for mænd. Der var dog flere mænd end kvinder, der druknede under badning/svømning, og mænd var generelt mere udsatte for drukneulykker inden for alle aktiviteter.

Alkohol var en væsentlig faktor i forbindelse med drukneulykkerne, idet der i 177 tilfælde (25%) var oplysninger om, at personen forinden drukningen havde drukket alkohol.

Aktivitetskategorier

Aktivitetskategorierne beskriver, hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Kategorierne for aktivitet er:

- Badning/svømning
- Bad i badekar
- Båd - fritidsaktivitet (eksklusiv drukning i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning
- Fritidsfiskeri fra land
- Trafik, fx kørt i bil i havnen
- Færdsel på havn (eksklusiv trafikrelateret drukning)
- Andre aktiviteter
- Uoplyst aktivitet

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i såvel åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). 'Fritidsaktiviteter i båd' inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Ulykker kodet som 'arbejdsrelateret fiskeri' finder alle sted i arbejdstiden, og en sømand, som fisker i fritiden, og forulykker kodes således som fritidsaktivitet med båd. Trafikkoden anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil, som kører i havnen). En traktor forulykket i mergelgrav inkluderes således ikke i denne kategori, men i kategorien 'andre aktiviteter'. Kategorien færdsel på havn betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet.

Tabel 9: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og aldersgrupper

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Uoplyst	Total	%
Badning, svømning	0	20	8	8	10	26	21	18	14	0	125	18
Bad i badekar	3	0	0	0	1	5	2	1	3	0	15	2
Båd, fritidsaktivitet	0	0	7	10	20	34	47	26	8	1	153	21
Arbejdsrelateret fiskeri	0	0	2	3	6	6	4	3	0	7	31	4
Dykning	0	0	3	3	4	5	1	0	0	0	16	2
Fritidsfiskeri fra land	0	0	0	0	1	4	6	5	0	0	16	2
Trafik	0	0	8	3	6	4	5	2	4	0	32	5
Færdsel på havn	0	0	12	8	9	25	38	19	7	0	118	17
Andre aktiviteter	9	2	4	5	10	15	11	7	4	0	67	9
Uoplyst	2	4	15	6	9	27	22	16	39	0	140	20
I alt	14	26	59	46	76	151	157	97	79	8	713	100

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 10: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Badning, svømning	97	28	125
Bad i badekar	9	6	15
Båd, fritidsaktivitet	146	7	153
Arbejdsrelateret fiskeri	31	0	31
Dykning	12	4	16
Fritidsfiskeri fra land	16	0	16
Trafik	27	5	32
Færdsel på havn	110	8	118
Andre aktiviteter	57	10	67
Uoplyst	105	35	140
I alt	610	103	713

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

I tabel 11 præsenteres udviklingen i antallet af fatale drukneulykker inden for hver aktivitet. Inden for hver enkelt kategori kan der fra år til år være en del variation, da det er forholdsvist små tal, og der kan derfor være tale om tilfældige udsving.

Tabel 11: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	I alt
Badning, svømning	12	14	16	10	13	15	9	15	9	6	6	125
Bad i badekar	2	1	1	3	1	1	1	1	2	0	2	15
Båd, fritidsaktivitet	20	17	9	15	15	12	15	14	20	6	10	153
Arbejdsrelateret	5	1	6	3	1	2	0	2	8	1	2	31
Dykning	4	1	1	1	0	1	4	0	0	1	3	16
Fritidsfiskeri fra land	0	1	1	2	2	1	3	1	3	2	0	16
Trafik	4	2	2	4	3	2	4	3	4	1	3	32
Færdsel på havn	15	11	11	10	18	18	5	4	14	6	6	118
Andre aktiviteter	9	5	8	5	3	5	10	6	2	8	6	67
Uoplyst	5	14	21	8	15	13	18	16	8	17	5	140
I alt	76	67	76	61	71	70	69	62	70	48	43	713

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

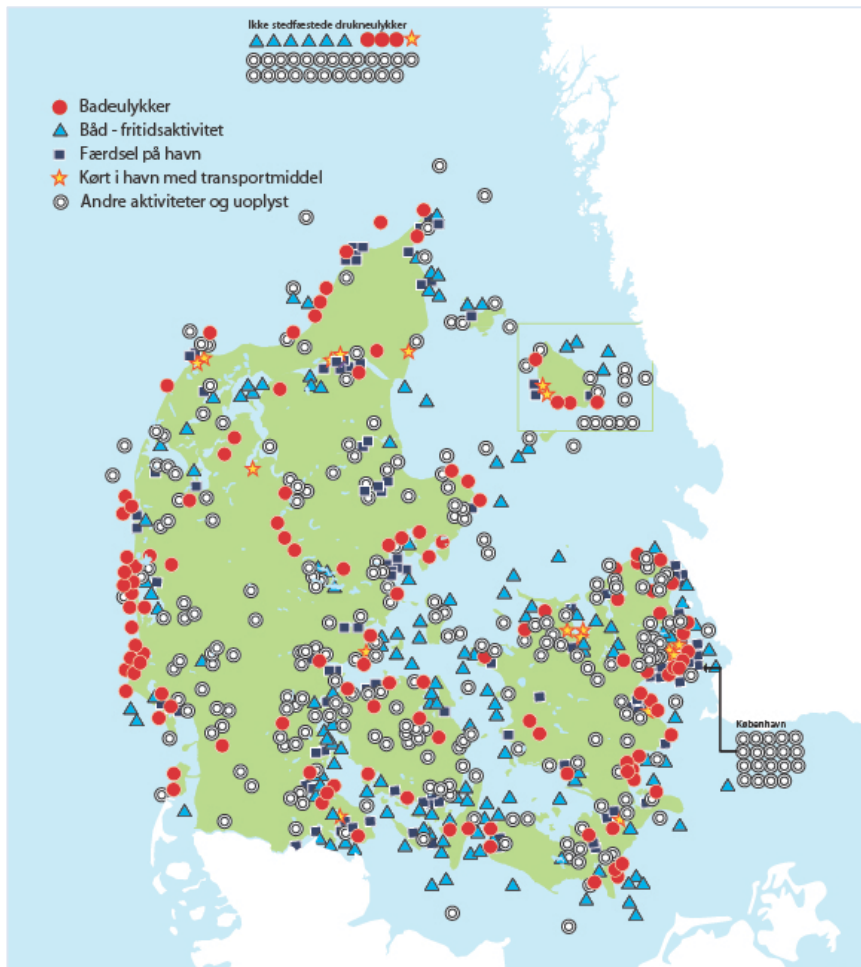
2011 skiller sig ud fra resten af perioden ved, sammen med 2010, at have det laveste antal druknedøde ved badning (6 døde), et lavt antal druknedøde som følge af fritidsaktivitet i båd (10 døde), og som følge af færdsel på havn (6 døde). Samtidig var der i 2011 kun få tilfælde, hvor den afdøde aktivitet var uoplyst (5 tilfælde), modsat 2010 (med hele 17 tilfælde). Under andre aktiviteter er registreret følgende hændelser: Fundet i sø (2 personer), fundet i grusgrav, fundet i branddam, fundet i mosehul og endelig kæntringsulykke med dragebåd ("Præstø-ulykken") (tabel 11).

Tabel 12: Fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet og måned for ulykke

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Badning, svømning	0	0	2	1	6	17	45	39	7	4	3	1	125
Bad i badekar	2	1	0	0	0	0	2	5	1	0	2	2	15
Båd, fritidsaktivitet	7	0	7	12	18	29	19	22	13	18	1	7	153
Arbejdsrelateret fiskeri	4	7	0	6	2	1	2	0	1	4	1	3	31
Dykning	0	0	0	1	1	2	5	5	1	0	1	0	16
Fritidsfiskeri fra land	0	1	4	5	3	0	1	0	0	1	0	1	16
Trafik	4	7	4	3	0	1	4	0	1	2	4	2	32
Færdsel på havn	7	3	11	11	14	13	10	11	10	8	10	10	118
Andre aktiviteter	7	5	4	7	7	6	6	10	3	5	2	5	67
Uoplyst	10	17	13	11	7	10	13	16	11	6	12	14	140
I alt	41	41	45	57	58	79	107	108	48	48	36	45	713
Procentfordeling	6	6	6	8	8	11	15	15	7	7	5	6	100

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Figur 5: Kort over fatale drukneulykker i Danmark 2001-2011, opdelt på udvalgte aktiviteter

Kortet viser dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark

Af kortet (figur 5) fremgår det, hvor druknedødsfaldene i perioden 2001-2011 har fundet sted i Danmark. Symbolerne illustrerer udvalgte aktiviteter, der gik forud for drukneulykken. I kategorien 'andre aktiviteter' indgår bl.a. drukneulykker i badekar, havedamme, branddamme, grusgrave, dykkerulykker, drukning i forbindelse med erhvervsfiskeri m.v. Kortet giver et grafisk overblik over, hvor der er tendens til "sorte pletter", dvs. hvor ulykkerne klumper sig sammen rent geografisk. Overordnet set er drukneulykkerne i perioden spredt godt ud over hele landkortet, naturligt med en overhyppighed ved kysterne/ud for kysten. Dog ser det ud til, at der er en overhyppighed af fatale drukneulykker under fritidssejls i båd i farvandene omkring Fyn og Langeland. Badeulykkerne har endvidere en tendens til at klumpe sig sammen langs Vesterhavskysten og Sjællands østkyst. Det skal dog tilføjes, at der i 2011 ingen fatale badeulykker skete ved vestkysten, bortset fra én helt oppe ved Skagen.

I de tre følgende afsnit vil de tre hovedgrupper af aktiviteter forbundet med drukneulykker blive analyseret nærmere: Badeulykker, fritidsaktiviteter med båd og færdsel på havn.

Badeulykker

Antallet af fatale badeulykker lå på mellem 6 og 16 årligt i perioden 2001-2011. I hele perioden druknede i alt 125 personer i forbindelse med badning/svømning i svømmebassin, ved kysten, i sø eller andet vandhul. Hvert femte drukneoffer i forbindelse med badning var under 18 år (22, svarende til 18%), mens voksne over 45 år udgjorde over halvdelen (79, svarende til 63%). Kønsfordelingen ved de fatale badeulykker var mindre skæv end ved andre aktiviteter (bortset fra fatale drukneulykker i badekar og dem med uoplyst aktivitet) – mænd udgjorde således 78% af de druknede og kvinder 22%. Langt de fleste badeulykker skete ved kysten (70%), hovedsageligt i juli og august, en mindre del skete ved badning/svømning i indendørs/udendørs bassiner (12%) og i søer (8%).

I perioden 2001-2011, skete der 21 fatale drukneulykker i inden- og udendørsbassin inklusiv havnebade, heraf var de 15 relateret til aktiviteten badning/svømning. I såvel 2009 som 2010 druknede ingen personer i svømmebassiner og havnebade i Danmark. I 2011 druknede en person i et svømmebassin.

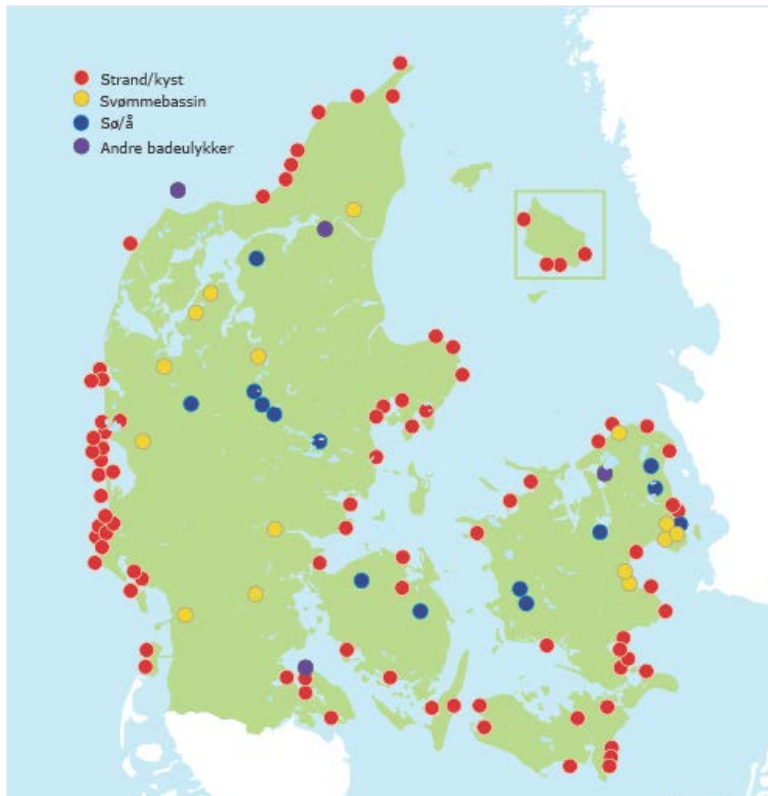
I 2011 skete der seks baderelaterede fatale drukneulykker. Fire af dem skete ved badning fra kysten.

Tabel 13: Fatale badeulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på sted og måned for ulykke

	Mar	Apr.	Maj	Jun	Jul	Aug.	Sep.	Okt.	Nov	Dec	I alt
Åbent hav/fjord	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Havn	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	3
Sø	0	0	0	4	2	4	0	0	0	0	10
Kyst	0	0	2	7	40	29	4	4	1	0	87
Svømme/havnebassin	2	1	3	2	1	4	0	0	1	1	15
Vandløb	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Andet	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	4
Ukendt	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
I alt	2	1	6	17	45	39	7	4	3	1	125
Procentfordeling	2	1	5	14	36	31	6	3	2	1	100

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Figur 6: Kort over fatale badeulykker i Danmark 2001-2011

Kortet viser dødsfald pga. badeulykker blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark. Tre badeulykker kunne ikke stedfæstes, og fremgår derfor ikke på kortet.

Figur 6 viser et kort med omtrentlig stedangivelse for fatale badeulykker i Danmark. Kortet illustrerer, at drukning i forbindelse med badning fandt sted i hele Danmark, dog særligt ved den jyske vestkyst.

I 2011 skete der seks fatale badeulykker, hvilket er det samme antal som i 2010 og det laveste årlige antal i hele tiåret. To var udlændinge, den ene druknede ved stranden v. Skagbanke Skagen, den anden ved stranden i Risskov ved Århus. Fire personer med bopæl i Danmark døde ved badning henholdsvis i Nakskov Havn, i sundet ud for Lystbådehavnen i Guldborgsund, ved strand på Stevns, og i eget private svømmebassin.

Fatale drukneulykker relateret til fritidsaktiviteter i båd

I alt skete der 153 fatale drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd i perioden 2001-2011. Af disse skete 134 på åbent hav eller i fjorde (88%), ni i havneområder (6%) og syv i sø eller vandløb (5%).

Alle druknede var over 18 år, hovedparten var mellem 35-69 år (78%), og langt størstedelen var mænd (95%). For knap en tredjedel var aktiviteten før ulykken beskrevet som lystfiskeri/jagt (31%) – heraf skete 4 fra skydepram, men langt de fleste var sejlet ud i små joller for at fiske eller røgte garn/ruser. De fleste ulykker skete dog i forbindelse med almindelig fritidssejlad (72, svarende til 47%). Endvidere var ni personer sejlet ud i kajak og fire i kano.

I 16 ud af de 153 drukneulykker (10%) var det oplyst, at afdøde bar en redningsvest eller svømmevest. I 43 tilfælde (28%) blev genoplivning forsøgt. Der var oplysninger om, at den druknede kunne have været alkoholpåvirket i 24 (16%) af disse drukneulykker.

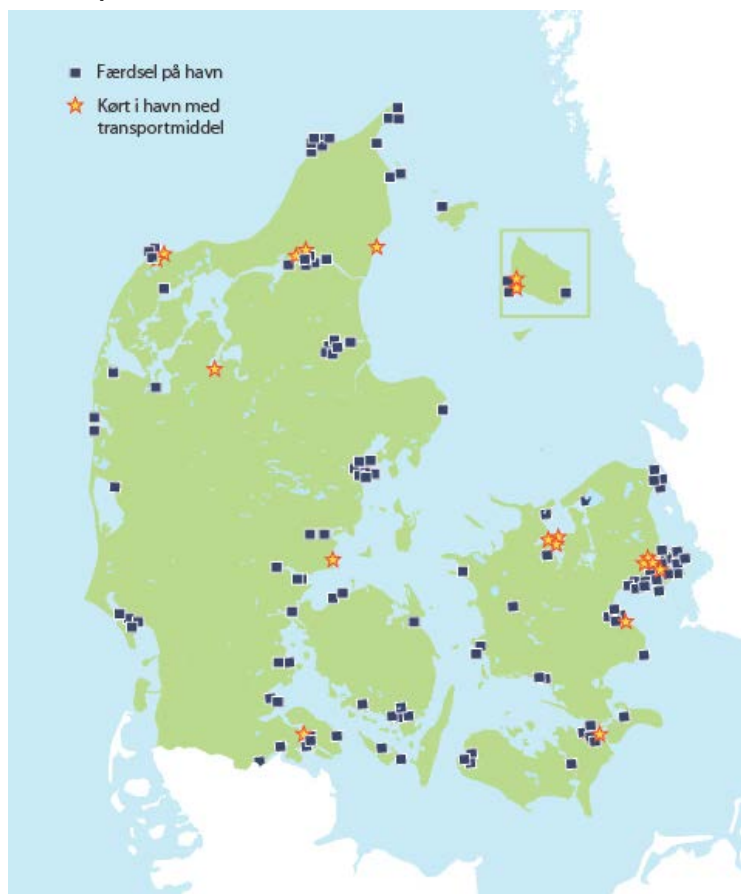
Mange ulykker skete ved, at sejlerne faldt overbord, bl.a. som følge af hård sø, kastevinde, ved start af motor eller ved, at båden kæntrede, eller tog vand ind og sank. De udløsende årsager til disse hændelser var dog ofte ukendte.

Fatale drukneulykker relateret til færdsel i havn

I alt druknede 118 personer i forbindelse med færdsel på havne i Danmark i perioden 2001-2011, en var 16 år, to var 17 år og resten voksne personer over 18 år. Langt hovedparten var mænd (110, svarende til 93%), og oftest var den druknede mellem 45-64 år (63, svarende til 53%). Kun 15% af ulykkerne blev overværet af andre, mens de fleste ulykker ofte først blev opdaget ved, at afdøde var savnet dagen efter af pårørende/arbejdspladsen, eller blev fundet liggende livløs i havnebassinet. Som følge heraf blev genoplivning kun forsøgt i 18% af tilfældene.

Alle seks druknede ved færdsel i havne i 2011 var mænd, i alderen 20-69 år. Ulykkerne skete i havne i henholdsvis Aalborg, Augustenborg, Ishøj, Sakskøbing, Randers og Nordhavn. Tre af de druknede havde været til fest/i byen, og var efterfølgende gået ned i havnen.

Figur 7: Kort over fatale drukneulykker i forbindelse med færdsel på havn i Danmark 2001-2011

Kortet viser drukneulykker blandt personer med fast bopæl i Danmark samt udlændinge druknet i Danmark.

Figur 7 viser et kort med stedangivelse for fatale drukneulykker i Danmark for hhv. færdsel på havn og trafikrelaterede druknedødsfald i havne.

HVOR SKER HAVNEULYKKERNE?

Nedenfor er angivet hvilke byer og havne ulykkerne skete i (2001-2011).

- Aalborg** (4): Nørresundby sejlkлуб, havnebassin ved Limfjordsværftet, Havneindløbet, Østre havnebassin.
- Augustenborg** (1): Bådehavnen.
- Bogense** (2): Bogense havn, Bogense marina.
- Bornholm** (1): Nexø havn
- Bov** (1): Kollund Lillestrand, Krusaa
- Brøndby** (1): Vandet ved kajplads L, Brøndby Havn.
- Børkop** (2): Brejning havn
- Esbjerg** (2): Fiskerihavnen, Kullerkaj, havnebassin.
- Fåborg** (1): Fåborg havn.
- Fanø** (1): Nordby havn.
- Frederikshavn** (3): Nordre Kaj 47, Aalbæk havn, søsportshavn.
- Frederiksværk** (1): Stålværkshavnen
- Grenaa** (1): Grenaa kaj.
- Gråsten** (1): Marinaen, Gråsten havn.
- Haderslev** (2): Haderslev havn.
- Hadsund** (1): Fiskerihavnen.
- Hanstholm** (1): Havnebassinet ved Jollegade.
- Hals** (1): Hals havn.
- Helsingør** (4): Helsingør Nordhavn (3), Helsingør lystbådehavn.
- Hirtshals** (6): Hirtshals havn.
- Holbæk** (1): Holbæk havn.
- Horsens** (2): Lystbådehavnen, Horsens havn.
- Hvidovre** (1): Hvidovre havn.
- Ishøj** (2): Ishøj havn.
- Kalundborg** (1): Færgelejet ved samsøfærgen.
- Kerteminde** (1): Søndre havnekaj.
- Korsør** (2): Korsør havn, fæstningskajen.
- København** (13): Langebro, Nyhavnskanal ved Nyhavn 8, Christianshavn (2), havnen sejlkлубvej 16, Trangraven ved Prinsessegade 89, Nyhavnskanal ved Nyhavn 71, Lautrupskaj, Langelinie lystbådehavn, havnebassin ved husbåd, havnebassin, Nordhavn ved Svaneknoppen.
- Køge** (4): Køge havn.
- Lemvig** (1): Lemvig havn.
- Læsø** (1): Havnebassin, Vesterø havn.
- Mariager** (1): Mariager havn.
- Marstal** (1): Marstal havn.
- Middelfart** (1): Lillebælt ved Gl. Strandvej 27.
- Nakskov** (3): Nakskov havn.
- Nykøbing F** (1): Nykøbing F. havn ved Sam Tank.
- Nykøbing-Rørvig** (1): Nykøbing Sjællands lystbådehavn.
- Næstved** (2): Næstved havn.
- Randers** (3): Motorbådshavnen, Havnebassinet ud for bådvangenget 14, Å-udløbet ved lystbådehavnen, Bådevangenget 3.
- Ringkøbing** (1): Ringkøbing havn.
- Rødekro** (2): Kalvø lystbådehavn, Kalvø bådelaug, bro B-10.
- Rønne** (4): Rønne havn (3), yderste mole Rønne havn.
- Sakskøbing** (1): Vandet ud for Havnegade 4.
- Skagen** (3): Skagen havn.
- Stege** (1): Stege havn.
- Stevns** (1): Rødvig havn.
- Struer** (1): Struer industrihavn.
- Stubbekøbing** (1): Havnebassinet østre havn.
- Svendborg** (4): Svendborg havn (2), Svendborg lystbådehavn (2).
- Sønderborg** (3): Sønderborg lystbådehavn, Sønderborg havn, Færgelejet Fynshav.
- Thisted** (2): Hanstholm havn, Vildsund havn.
- Tårnby** (2): Kastrup lystbådehavn, Kastrup marina.
- Ulfborg-Vemb** (2): Thorsminde havn.
- Vallensbæk** (1): Vallensbæk havn.
- Vejle** (1): Vejle havn.
- Vordingborg** (2): Sydhavn, havn.
- Ærø** (1): Ærøskøbing havn.
- Århus** (7): Århus havn kaj 27, kaj 85 i containerhavn, ved Nordhavnsvej 16, Marselisborg lystbådehavn, ved Fiskerivej, Århus havn ved Borneovej, ved pier 2 Uoplyst (3).
- Åbybro** (1): Gjølv havn.

4.4 BRUG AF REDNINGSVESTE

Det kan være helt afgørende for ens overlevelseschancer at have redningsvest på, hvis man falder over bord fra en båd på havet. Der har i mange år været ført kampagner for at huske fritidssejlere på brugen af redningsveste, men mange sejlere undlader stadig at tage den på, når de er ude på havet.

I Druknerregisterets data, som druknestatistikken er baseret på, er det kun i få tilfælde oplyst, hvorvidt afdøde bar redningsvest eller ej. Af de i alt 153 fritidssejlere, der er døde i perioden 2001-2011, var det kun i 16 tilfælde oplyst, at de bar redningsvest/svømmevest, og i 12 tilfælde at de ikke bar vest, mens de resterende tilfælde var uoplyste mht. brug af redningsvest. Syv personer havde waders på, da de druknede.

Med og uden redningsvest

Eksempler på fatale drukneulykker sket med og uden redningsvest samt med waders.

Bar redningsvest

- Sammen med en anden taget ud at sejle i jolle med påhængsmotor. Jollen fundet sunket, liggende i vandkanten.
- Kæntrede i kajak, og en anden sejlede efter hjælp, hvorefter han blev bjærget.
- Med familiemedlem ude at fiske i jolle. Båden kæntrede og afdøde faldt over bord. Den anden svømmede i land efter hjælp, mens afdøde, der ikke kunne svømme, blev ved båden. Redningsvesten, han bar, var defekt.
- Flere personer var i jolle sejlet ud for at fiske. En høj sø fyldte båden med vand, hvorefter den sank. Alle svømmede mod land, afdøde blev fundet af redningshelikopter.
- Tysk sejler omkom, da hans båd sank. Han blev fundet i vandet iført redningsvest, stærkt afkølet.

Bar ikke redningsvest

- På sejlerferie, ramt af bommen, og faldt i vandet uden redningsvest på. Nærliggende båd samler personen op.
- Faldt over bord fra sejlskib. Blev viklet ind i line, mistede bevidstheden, og faldt ud af redningsvest og i vandet.
- Kæntret med kajak. Bar ingen vest og havde drukket øl.
- Fundet død, og afklædt i vandkanten. Var nogle dage tidligere sejlet afsted i sin jolle. Sejlervest blev fundet i jollen, som var drevet op på land et par km væk.
- Sejlede ud i hård sø i lille båd, og uden redningsvest. Findes liggende i vandet nogle uger senere.

Bar waders

- Efterlyst idet ophalervogn var fundet efterladt. Fiskede og røgtede garn. Blev fundet i vandet iført varmt tøj, waders og redningsvest.
- Faldet over bord fra jolle. Havde waders på, men ingen vest.
- På fisketur, der var stærk vind og bølger. Sø kom indover jollen, som kæntrede, afdøde gik til bunds pga. tung påklædning (waders, flere lag overtøj).
- Var taget ud i lille jolle for at sætte garn. Jollen fundet sunket (utæt). Afdøde skyllet op på stranden, iført waders.
- På fisketur, faldet i vandet iført waders. Sandsynligvis ildebefindende.

4.5 ANDRE TIL STEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET

I de fleste tilfælde var der ikke andre til stede, da drukneulykken indtraf (52%). Dette gjaldt specielt ulykkerne i badekar (87%), ved færdsel på havn (79%) samt de ulykker, hvor aktiviteten, der gik forud for drukneulykken, var ukendt (77%). Omvendt var der ofte andre til stede ved badeulykkerne (62%) og ved ulykker relateret til fritidsaktiviteter med båd (54%) (tabel 14).

For badeulykkernes vedkommende blev 45 af de 77 hændelser, hvor der var andre til stede, set ske fra land/båd, mens 27 af hændelserne skete under badning med andre personer (heraf ni med familiemedlemmer). Fem af dødsfaldene skete under forsøg på at redde andre, der var kommet i nød i vandet.

Tabel 14: Andre til stede ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet

	Alene	Andre til stede	Uoplyst	Total
Badning, svømning	26	77	22	125
Bad i badekar	13	2	0	15
Båd, fritidsaktivitet	63	82	8	153
Arbejdsrelateret fiskeri	7	11	13	31
Dykning	0	16	0	16
Fritidsfiskeri fra land	12	4	0	16
Trafik	16	14	2	32
Færdsel på havn	93	18	7	118
Andre aktiviteter	34	24	9	67
Uoplyst	108	2	30	140
I alt	372	250	91	713

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.6 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?

I en del tilfælde blev genoplivning forsøgt i forbindelse med drukneulykkerne (30%), specielt efter badeulykker (61%). Nogle gange var der ikke andre til stede på ulykkestidspunktet, men genoplivning blev alligevel forsøgt, ved fundet af den druknede (tabel 15).

Tabel 15: Genoplivning ved fatale drukneulykker i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på aktivitet

	Genoplivning			Total
	Ja	Nej	Uoplyst	
Badning, svømning	76	15	34	125
Bad i badekar	6	4	5	15
Båd, fritidsaktivitet	43	54	56	153
Arbejdsrelateret fiskeri	5	10	16	31
Dykning	12	1	3	16
Fritidsfiskeri fra land	3	1	12	16
Trafik	10	6	16	32
Færdsel på havn	21	42	55	118
Andre aktiviteter	28	13	26	67
Uoplyst	13	44	83	140
I alt	217	190	306	713

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

4.7 BØRNS DRUKNEULYKKER

Børn defineres i denne rapport som personer under 18 år. I alt døde 49 børn i perioden 2001-2011 som følge af en drukneulykke (tabel 16). I 2011 døde ét enkelt barn som følge af drukning.

De seneste tre år (2009-2011) har antallet af druknede børn været lavt med en til to druknede om året, hvilket er markant lavere end tidligere, hvor der årligt var mellem 4-7 børn, der mistede livet i en drukneulykke (tabel 16).

Aldersfordelingen af drukneulykker hos børn er vist i tabel 17. Der ses en klar aldersmæssig opdeling i omstændighederne ved drukneulykker blandt børn. De mindste børn på 0-4 år druknede oftest i badekar og i vandhuller nær hjemmet, såsom havebassiner og fiskedamme (indeholdt i kategorien 'andre aktiviteter' i tabel 17) og svømmebassiner. Børn i aldersgruppen 5-9 år druknede oftest i vandet ved kysten, i søer og svømmebassiner, og samme mønster ses for de 10-14 årige. For de ældste i aldersgruppen var der ikke registreret dødsfald ved badning ved kyst eller sø, derimod var der fire drukneulykker i havne, heraf én, hvor en bil kørte i havnen med et barn som passager. Som blandt de voksne var der store kønsforskelle i børneulykkerne, hvor drengene (84%) var langt mere udsatte end pigerne (16%).

Tabel 16: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på år og køn

	Drenge	Piger	I alt
2001	5	0	5
2002	6	1	7
2003	3	1	4
2004	3	3	6
2005	5	0	5
2006	5	2	7
2007	5	0	5
2008	6	0	6
2009	1	0	1
2010	1	1	2
2011	1	0	1
I alt	41	8	49

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

Tabel 17: Fatale drukneulykker blandt børn 0-17 årige i Danmark i perioden 2001-2011, opdelt på alder og aktivitet

Alder	Badning, svømning	Bad, badekar	Trafik	Færdsel på havn	Andre aktiviteter	Uoplyst	I alt
0	0	2	0	0	0	1	3
1-4	0	1	0	0	9	1	11
5-9	13	0	0	0	2	3	18
10-14	7	0	0	0	0	1	8
15-17	2	0	1	3	0	3	9
I alt	22	3	1	3	11	9	49

Tabellen omfatter både danskere og udlændinge. Danskere forstås her som personer med fast bopæl i Danmark, mens udlændinge omfatter bl.a. turister, sejlere og fiskere.

5. DRUKNEDØDSFALD BLANDT DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2011

I dette kapitel beskrives udviklingen i fatale drukneulykker over en periode på 41 år. Det officielle Dødsårsagsregister indeholder alene oplysninger om personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Derfor indgår udlændinge (dvs. fx turister, fiskere og sejlere) ikke i datamaterialet i dette kapitel. Druknedødsfald i Grønland og Færøerne indgår heller ikke i opgørelserne i denne rapport.

5.1 OMFANG

I alt 7.555 danskere døde i perioden 1970-2011 ved drukning i Danmark. Heraf var 3.218 (43%) drukneulykker, 3.610 (48%) selvmord ved drukning, 35 drab, mens dødsårsagen for 692 (9%) druknetilfælde var ubestemt.

5.2 UDVIKLING OVER TID

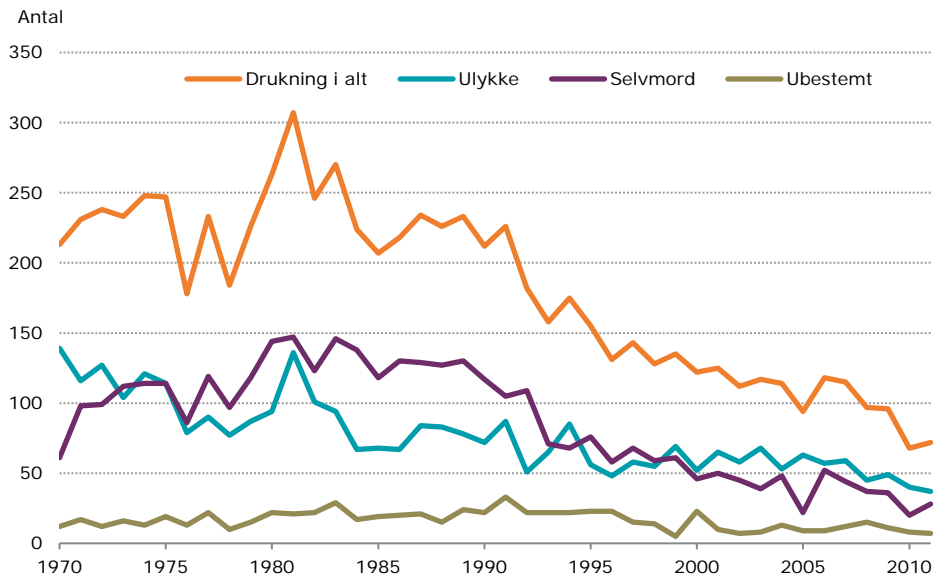
Det årlige antal af danskere, der er døde som følge af drukning i Danmark – ulykker såvel som selvmord og drab – faldt markant i perioden 1970-2011 fra 213 til 72, med et maksimum på 307 i 1981 og et minimum på 68 i 2010 (figur 8 + bilagstabel 1).

Antallet af fatale drukneulykker faldt fra 139 i 1970 til 37 i 2011 (figur 8 + bilagstabel 1). Overordnet set er forekomsten faldet mest blandt børn, unge og voksne op til 44 år, mens tendensen hos de 45-64 årige og den ældste gruppe over 65 år har været mere jævn.

Fatale drukneulykker blandt kvinder har ligget på et lavt niveau i hele perioden (figur 9 + bilagstabel B2).

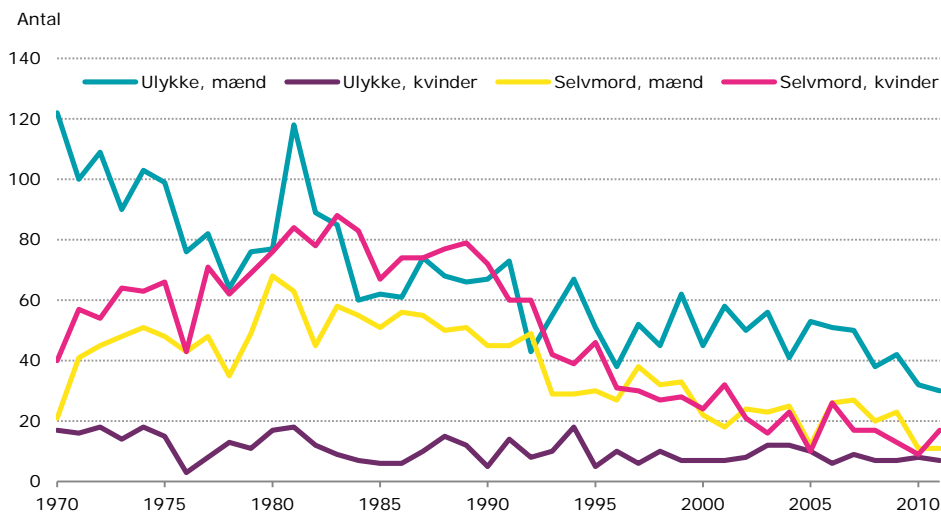
Udviklingen i antallet af selvmord ved drukning viste et andet mønster: Perioden 1970-1981 var kendetegnet ved en stigning i antallet af selvmord fra 61 til 147, mens den efterfølgende periode frem til 2011 var karakteriseret af et markant fald, med færrest i 2010 (20 selvmord ved drukning). Særligt kvinders selvmord ved drukning er antalsmæssigt faldet markant i perioden og har i periodens sidste ni år ligget under mændenes niveau. Det samlede antal selvmord ved drukning har siden 2000 ligget under 53 årligt.

Figur 8: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2011, opdelt på dødsårsag

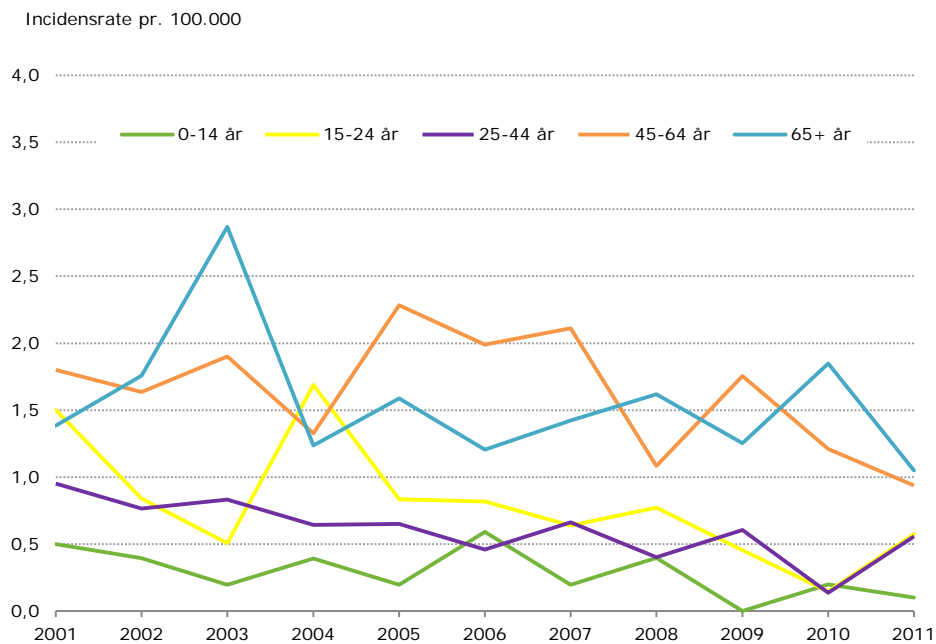
Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 9: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2011, opdelt på køn

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 10: Danskere druknet ved ulykke i Danmark i perioden 2001-2011, fordelt på aldersgrupper. Rater pr. 100.000 befolkning

Figuren omfatter alene danskere, dvs. personer med cpr-nummer og fast bopæl i Danmark.

Figur 10 viser udviklingen igennem de seneste 11 år. Overordnet er der en faldende tendens for alle aldersgrupper, dog med en del udsving fra år til år i de enkelte aldersgrupper. Antallet af fatale drukneulykker pr. 100.000 befolkning i aldersgrupperne 0-44 år er faldet i perioden, og for alle aldersgrupperne under 45 år har raten siden 2005 ligget konstant under 1 pr. 100.000 befolkning. Blandt de ældre aldersgrupper er faldet ikke så entydigt og udsvingene fra år til år er noget større. Figuren illustrerer samtidig, at aldersgrupperne over 45 år har den højeste risiko for at dø ved en drukneulykke, mens børn under 15 år har den laveste risiko.

6. LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER I DRUKNEULYKKER

6.1 BAGGRUND

Brug af lægemidler, især brug af beroligende medicin, sovemidler og psykofarmaka kan have en betydning for risikoen for at komme til skade, for eksempel i trafikken. Det kan derfor meget vel tænkes, at medicinbrug også har betydning for risikoen for at drukne, idet visse typer af medicin kan påvirke risikoen for selve hændelsen (at falde i vandet), for eksempel ved at påvirke den motoriske kontrol og bevidstheden om de foretagne handlinger. Desuden kan lægemidler reducere evnen til at overleve, hvis man falder i vandet. Hypotesen er derfor, at risikoen for, at der blandt personer, der indløser recepter på specifikke typer af lægemidler, er en forhøjet risiko for drukning, sammenlignet med andre personer.

Analysemæssigt er der det problem, at den sygdom, som medicinen skal behandle, i sig selv kan medføre en øget risiko for drukning. For eksempel kan en psykisk sygdom medføre, at man ikke udviser samme forsigtighed som en person uden denne sygdom. Hvis man finder en sammenhæng mellem lægemiddelbrug og risiko for drukning, kan det derfor ikke umiddelbart afgøres, om det er medicinen, der øger risikoen for drukning, eller om det er sygdommen i sig selv, der øger risikoen.

6.2 METODE

Der er undersøgt to populationer: Den første population består af 463 personer, der omkom ved en drukneulykke i perioden 2001-2010. Populationen er i dette notat defineret ud fra Dødsårsagsregisteret, da dette muliggør en kombination med lægemiddeldata fra Lægemiddeldatabasen i Danmarks Statistik. Data er derfor ikke helt identisk med personerne, beskrevet i øvrigt i denne rapport. Den anden population omfatter 134 personer, der i samme periode blev behandlet på hospitalet med en druknediagnose og overlevede. Selvmordsforsøg er udeladt. Begge populationer er koblet med oplysninger fra Lægemiddelregisteret vedrørende indlæsning af recepter. For begge populationer er det undersøgt, om der i perioden fra tre måneder før druknehændelsen til druknehændelsen mindst to gange var blevet indløst recepter vedrørende den relevante type lægemiddel. Indløsning af recepter to gange inden for de tre måneder skulle sikre, at disse personer har indtaget lægemidlet forholdsvis regelmæssigt i en periode tæt på hændelsen.

Følgende typer af lægemidler er undersøgt:

- Smertestillende medicin generelt (ATC kode N02)
- Stærk smertestillende medicin baseret på opioider (f.eks. ketogan) (ATC kode N02A)
- Antipsykotisk medicin (ATC kode N05A)
- Angstdæmpende medicin (ATC kode N05B)
- Beroligende midler og sovemidler (ATC kode N05C)
- Antidepressiv medicin (ATC kode N06A)

De to druknepopulationer sammenlignes med hver sin referencepopulation, matchet på køn, alder og socialgruppe. For hver drukneoffer udtrækkes 10 referencepersoner.

6.3 LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER OMKOMMET VED DRUKNEULYKKE

Tabel 18: Lægemiddelbrug blandt personer døde ved en drukneulykke – sammenlignet med referencepopulation med samme fordeling på alder, køn og socialgruppe

Lægemiddel	Indløste recept, død ved drukneulykke. Andel.	Indløste recept, referencegruppe. Andel.	Overhyppighed af receptindløsning, druknede i forhold til referencepopulationen
Smertestillende generelt	5 %	4 %	1,2
Stærke smertestillende	3 %	3 %	1,1
Psykosedæmpende	4 %	1 %	3*
Angstdæmpende	6 %	2 %	2,4*
Beroligende midler og sovemidler	5 %	2 %	3*
Depressionsmedicin	6 %	2 %	3*

*: Signifikant højere forekomst end i referencegruppen

Den tredje kolonne angiver overhyppigheden af receptindløsning blandt de druknede i forhold til referencegruppen. Denne værdi kan med forsigtighed fortolkes som, hvor mange gange risikoen for drukning forøges for personer, der bruger medicinen. For psykofarmaka, epilepsimedicin og depressionsmidler er der en klar sammenhæng mellem brugen og risikoen for drukning. Der blev ikke fundet nogen sammenhæng mellem brug af smertestillende medicin og drukneulykker.

6.4 LÆGEMIDDELBRUG BLANDT PERSONER UDSAT FOR NÆRDRUKNING (ULYKKE)

Tabel 19: Lægemiddelbrug blandt personer sygehusbehandlet i forbindelse med drukneulykke – sammenlignet med referencepopulation med samme fordeling på alder, køn og socialgruppe. Procent, der har indløst recepter for de angivne typer af lægemidler

Lægemiddel	Andel der indløste recept, nærdrunknede	Andel der indløste recept, referencegruppe	Overhyppighed af receptindløsning, nærdrunknede i forhold til referencepopulationen
Smertestillende generelt	5%	4%	1,4
Stærke smertestillende	4%	2%	1,6
Psykosedæmpende	4%	1%	4*
Angstdæmpende	10%	2%	5*
Beroligende midler og sovemidler	9%	1%	8*
Depressionsmedicin	8%	3%	3*

*: Signifikant højere forekomst end i referencegruppen

Overhyppigheden af indløsning af recepter for de forskellige typer af psykofarmaka er endnu mere udtalt for personer, der har været udsat for nærdrunkning, op til 8 gange for beroligende midler og sovemidler. Såvel brugen af angstdæmpende, beroligende og antidepressiv medicin ligger højt sammenlignet med referencegruppen.

6.5 KONKLUSION

Der er en betydelig overhyppighed af indløsning af recepter på psykofarmaka blandt personer, der har været udsat for en drukneulykke, både blandt de, der dør og blandt de, der overlever. Om der er en direkte sammenhæng mellem medicinbrug og druknerisiko, eller om sammenhængen skyldes den bagvedliggende lidelse, kan desværre ikke afklares med denne analyse. Det kan ikke afvises, at brugen af visse lægemidler i sig selv øger risikoen for drukning. Under alle omstændigheder skal man være opmærksom på den øgede risiko for drukning blandt personer, der bruger psykofarmaka. Hertil kommer den øgede risiko for selvmord, som ikke er medtaget i denne analyse.

7. METODE

7.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN

Druknedød: Inklusion af dødsfald som drukning har som udgangspunkt været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dødsfald som følge af nedkøling i vand samt dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrinking, er også medtaget. jf. afsnit 7.6.

Døds måde: Angiver om dødsfaldet skyldtes henholdsvis ulykke, drab, selvmord eller er ubestemt mht. døds måde (typisk fordi det ikke kan afgøres, om der er tale om en ulykke eller selvmord)

Danskere: Refererer i rapporten til herboende personer med en registreret bopæl i Danmark på dødstidspunktet, som er druknet i Danmark, og som har et cpr-nummer. Danskere døde i udlandet registreres ikke i Dødsårsagsregisteret og er således ikke inkluderet i tabellerne i kapitlerne 3-5.

Udlændinge: Anvendes i rapporten om personer uden en registreret bopæl i Danmark, som er druknet i Danmark. Typisk vil der være tale om turister, fritidssejlere eller fiskere.

Hospitalsbehandling af drukneofre: Inkluderer druknehændelser, der førte til sygehuskontakt (skadestue og indlæggelse), og hvor den tilskadekomne ikke er død ved ankomsten til sygehuset.

7.2 DATAKILDER OG ANALYSER

Undersøgelsen gør brug af følgende datakilder:

- Dødsårsagsregisteret, Sundhedsstyrelsen/Serumsinstituttet³.
- Dødsattester for druknede danskere og udlændinge, indhentet fra Statens Serum Institut.
- Rapporter over redningsaktioner i danske farvande, politirapporter og avisartikler samlet af Søsportens Sikkerhedsråd, Søfartsstyrelsen (for perioden 2002-2011).
- Oplysninger om druknede fra Rådet for Større Badesikkerhed 2007-2011, primært baseret på avisartikler.
- Presseklip om druknehændelser 2009-2011, indsamlet af TrykFonden.
- Landspatientregisteret, Sundhedsstyrelsen/Statens Serum Institut. Druknehændelser behandlet på sygehuse 2004-2011
- Søgning i infomedia og på internettet med det formål at finde yderligere oplysninger om ovennævnte druknetilfælde.
- Data udleveret af SOS International.

(1) Dødsårsagsregisteret

Registeret rummer data om alle dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Registeret er aktuelt opdateret til 2011. I perioden 2001-2006 blev dødsattesterne indsendt til Sundhedsstyrelsen som papir, men fra 2007 sker indberetning via en elek-

³ Statens Serum Institut overtog i 2012 opgaven med sundhedsdokumentation fra Sundhedsstyrelsen, herunder driften af sundhedsregistre.

tronisk formular. Registeret dannes ud fra oplysninger på dødsattesten, der er udfyldt af en læge ved ligsyn. Dødsattesten er først og fremmest et retsligt dokument, der attesterer, at en læge har konstateret sikre dødstegn ved ligsynet, og at liget må begraves. Dødsattesten rummer tillige oplysninger om den tilgrundliggende og de medvirkende årsager til dødsfaldet og en angivelse af den formodede døds måde; naturlig død (sygdom), ulykke, selvmord, drab eller ubestemt døds måde. Dødsårsag kodes i overensstemmelse med WHO's retningslinjer og ud fra den internationale sygdomsklassifikation i perioden 1970-1993 ICD-8 og siden 1994 ICD-10⁴. Den tidligere klassifikation, ICD-8, rummede ikke de samme muligheder for at karakterisere dødsårsagen som ICD-10, hvor der er specifikke koder, der kan tilkænde give en række ydre omstændigheder ved dødsfald betinget af ulykke, selvmord eller drab.

Det er den læge, der udsteder dødsattesten, som umiddelbart påfører den tilgrundliggende dødsårsag og eventuelle medvirkende dødsårsager og angiver døds måden, dvs. naturlig død, ulykke, selvmord, drab (vold) eller uoplyst døds måde. Lægen angiver også de tilhørende ICD-10 koder for dødsårsager og disse registreres i Dødsårsagsregisteret. Ved dødsfald som drukning skal dødsfaldet anmeldes til politiet og der vil i de fleste tilfælde blive foretaget et retslægeligt ligsyn ved en embedslæge eller vikarierende embedslæge, som skal medtage oplysninger fra politirapport på dødsattesten. Det sker dog ikke i alle tilfælde.

Dødsårsagsregisteret indeholder foruden cpr-nummer bl.a. oplysninger om dødsdato, dødssted/findested, bopælskommune, dødsårsager og døds måde samt angivelse af, hvilken type ligsyn, der er udført, enten ligsyn ved egen læge eller sygehuslæge eller retslægeligt ligsyn, som udføres af en embedslæge og politi. Registeret rummer også oplysning om, hvorvidt der er foretaget en obduktion med henblik på at fastslå dødsårsag og døds måde.

Praksis for udstedelse af dødsattest

Ethvert dødsfald i Danmark, der ikke umiddelbart skønnes at være forårsaget af sygdom eller alderdom, skal anmeldes til politiet, der sammen med den stedlige embedslæge afgør, om der skal afholdes et retslægeligt ligsyn, og her tages stilling til, om der skal foretages yderligere undersøgelser af dødsfaldet, obduktion eller retskemiske analyser. Det betyder, at alle dødsfald ved drukning undersøges af politiet, som har pligt til at indhente en række oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet, såsom hvornår afdøde sidst var set i live, findested, tidligere selvmordsforsøg, psykisk sygdom, særlige livsbegivenheder forud for dødsfaldet mm. Disse oplysninger videregives til den embedslæge, der afholder ligsynet sammen med politiet, og det er ud fra disse oplysninger og en undersøgelse af liget, at embedslægen træffer afgørelse om døds måde, dvs. om drukningen var at betragte som et selvmord, ulykke eller evt. et drab. I en række tilfælde kan døds måden ikke fastslås ud fra oplysningerne, og døds måden angives da som usikker/uoplyst.

(2) Gennemgang af dødsattester for danskere druknet i Danmark

Til den mere detaljerede analyse af drukning i perioden 2001-2011 har vi opbygget et datasæt over druknedødsfald baseret på oplysninger fra kopier af dødsattester og de supplerende kilder. Dødsattester indhentet til dette datasæt blev udvalgt fra følgende dødsårsager, der angiver drukning: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21 eller en af diagnoserne T68 (nedkøling), T75.1 (drukning).

Datasættet inkluderer såvel umiddelbare druknedødsfald, som dødsfald kodet som senfølge af drukneulykke, så længe drukneulykken skete i den undersøgte periode 2001-2011. Dødsfald, som ikke skyldtes drukning, blev ekskluderet efter en gennemgang af dødsattesten. Dette drejer

⁴ ICD er WHO's internationale system til klassifikation af sygdomme og andre helbredsrelaterede lidelser. ICD er en forkortelse for International Classification of Diseases. ICD-10 er således den tiende udgave af dette system.

sig primært om dødsfald som følge af nedkøling, der ikke er sket i vand, samt om dødsfald der førte til, at man faldt i vandet. Dødsattesterne bør indeholde en beskrivelse af omstændighederne omkring dødsfaldet, herunder oplysninger om afdødes sidste gøremål, livssituation og helbred. Disse oplysninger gives af vidner, læger og afdødes familie og venner, men oplysningerne mangler i en række tilfælde, hvor der ikke er udført et regelret retsligt ligsyn. Derudover indeholder dødsattesterne oplysninger om eventuel obduktion, hvis en sådan er udført, og disse oplysninger havde forrang, hvis de var modstridende med andre oplysninger i dødsattesterne.

Som følge af ændringerne mht. elektronisk indberetning i 2007, 2008 og 2009 viste det sig, at oplysningerne på dødsattesten ofte var mere mangelfulde end i tidligere år. Desuden manglede ca. 5% af dødsattesterne i denne periode. Vi har derfor især for perioden 2007-2011 fundet det væsentligt at supplere med andre datakilder.

Til belysning af hvor mange udlændinge, der drukner i Danmark, søgte vi oplysninger i Sundhedsstyrelsens/Statens Serum Instituts arkiver, som indeholder kopier af dødsattester for udlændinge døde i Danmark. Vi håndsorterede alle dødsattester i perioden 2001-2006 samt 2009 - 2010 og fandt de tilfælde, hvor drukning var anført som dødsårsag. For årene 2007, 2008 og 2011 fandt og leverede Sundhedsstyrelsen selv de relevante kopier af dødsattester til os. Sundhedsstyrelsen mener, at der er enkelte dødsattester, som aldrig når deres arkiver, da der ikke tages kopi, førend dødsattesten med liget sendes tilbage til hjemlandet. Derudover var en del af dødsattesterne mangelfulde, hvorfor det ikke altid har været muligt at afgøre, om drukning var årsag til dødsfaldet. Disse blev ekskluderet. For perioden 2007-2011 bør dødsattesterne for udlændinge være indberettet elektronisk på lige fod med danskere. Eftersom en del dødsattester var mangelfulde, og andre kan formodes at mangle helt, vil de opgjorte tal for drukning blandt udlændinge i Danmark være minimumstal.

(3) Informationer fra Søsportens Sikkerhedsråd

Søsportens Sikkerhedsråd samler oplysninger om redningsaktioner til havs, herunder redningsrapporter, politirapporter, dødsattester og avisudklip. Disse blev gennemgået for perioden 2002-2011 for at undersøge, om der var tilfælde af druknedød, som ikke var registreret i Dødsårsagsregisteret, og for at finde de relevante oplysninger for disse dødsfald. Oplysninger for 2001 var desværre ikke tilgængelige.

(4) Informationer fra aviser og andre medier

Vi har benyttet oplysninger fra Rådet for Større Badesikkerheds offentliggjorte oplysninger om badeulykker, primært baseret på avisartikler for 2007 og 2008. Fra 2009 og frem har vi desuden haft adgang til rådets opgørelser over presseklip for alle drukneulykker. For 2009 og frem er presseklip vedr. drukning indsamlet af TrygFonden indgået som yderligere supplement. I perioden 2007 og frem har vi i tilfælde med manglende oplysninger om druknedødsfaldet søgt i Infomedia samt på internettet for at finde yderligere oplysninger, som kunne belyse ulykkessted og hændelsen, herunder døds måden.

(5) Landspatientregisteret vedr. sygehusbehandling

Landspatientregisteret indeholder registreringer af alle behandlinger på offentlige sygehuse i Danmark, såvel skadestuebehandlinger som indlæggelser og ambulante behandlinger. Ud fra Landspatientregisteret blev personer behandlet med aktionsdiagnosen T75.1, drukning, identificeret. I 2011 blev personer, behandlet med diagnosen T68.9 (nedkøling) og hvor skadestedet samtidig var registreret som hav- eller søområde, medtaget. Desværre er skadestedet sjældent registreret, så der kan være tale om en underregistrering af tilfælde som skyldes nedkøling i vand. Personer, der bliver erklæret døde ved ankomsten til skadestuen, vil normalt ikke få diagnosen drukning og er derfor ikke inkluderet.

(6) Informationer fra SOS International

SOS International har været behjælpelige med at stille data til rådighed om danskere som døde pga. drukning i udlandet og, som har brugt deres assistance til hjemtransport eller andet.

(7) Informationer fra Lægemedelstatistikregisteret

Informationerne fra dødsårsagsregisteret og Landspatientregisteret er koblet med udvalgte oplysninger fra Lægemedelstatistikregisteret (Danmarks statistik og Statens Serum Institut) til en analyse af lægemiddelbrug før druknehændelsen.

7.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE

Ved gennemlæsningen af dødsattesterne var der i en række tilfælde umiddelbart tvivl om klassifikationen af dødsårsag. Der er derfor gennemført en revurdering af samtlige dødsattester med henblik på tolkningen af dødsårsag. Denne revurdering er foretaget med baggrund i erfaring inden for retsmedicin og kodepraksis i Sundhedsstyrelsens medicinalstatistiske afdeling. Dødsårsag ved hvert enkelt druknetilfælde er således revurderet ud fra en gennemgang af oplysningerne på dødsattesten, hvor oplysninger om omstændigheder ved drukning, fundested og forudgående omstændigheder har haft betydning.

Overgangen til elektronisk indberetning af dødsattester til Sundhedsstyrelsen (fra 2012 til Serum-instituttet) betyder, som beskrevet, at det er dødsattestudstedende læge, der direkte koder for den tilgrundliggende og de medvirkende dødsårsager til Dødsårsagsregisteret. I forhold til tidligere praksis, er der på en relativ stor andel af de elektronisk indberettede dødsattester ingen oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet, og i en del tilfælde er kodningen af dødsårsag/dødsårsager ukorrekt. I nogle tilfælde mangler der angivelse af dødsårsag. Der er i Sundhedsstyrelsen i et vist omfang foretaget en omkodning af diagnoserne, og kvaliteten i 2011 ser ud til at være forbedret i forhold til 2007-2009.

I 2011 skete der følgende revurdering:

Af 47 druknedødsfald kodet som ulykke i Dødsårsagsregisteret, blev et dødsfald efterfølgende omkodet til selvmord og fem til ubestemt dødsårsag.

Af 28 druknedødsfald kodet som selvmord i Dødsårsagsregisteret, blev et efterfølgende omkodet til ubestemt dødsårsag.

Af to druknedødsfald kodet som ubestemt dødsårsag i Dødsårsagsregisteret, blev et efterfølgende omkodet til ulykke.

Et dødsfald, som ikke var registreret som drukning i Dødsårsagsregisteret, blev kodet som en drukneulykke.

Eksempler på beskrivelse i dødsattester kodet som ubestemt

- Forlod hjemmet om natten, fundet af politiet i åen med hovedet i vandet. Demens, depressiv.
- Fundet livløs i havn. Skumsvamp. Fundet drivende i vandet.
- Fundet livløs i vandkanten. Vidner så ham gå i vandet, fundet i vandkanten med hoved nedad.
- Kørestol væltet ud over kajkant.
- Lig fundet i stenhøfde, bjerget af SAR.

For beskrivelse af revurdering af de tidligere års data henvises til de tidligere rapporter.

Ud af 1273 dødsfald som følge af drukning i perioden 2001-2011 har det i 124 tilfælde ikke været muligt at vurdere, om der er tale om selvmord eller ulykke. Dette betyder, at opgørelser over henholdsvis ulykker og selvmord er forholdsvis sikre, men samtidig også betegner et minimum. I forbindelse med rapporten for 2001-2009 blev druknedødsfald med ubestemt dødsårsag undersøgt i forhold til øvrige karakteristika med henblik på at vurdere, om der reelt er tale om ulykker eller selvmord. I denne forbindelse blev der set på den druknedes køn, årstiden for drukning og sted for drukningen. Denne analyse gav intet entydigt resultat, men indikerede, at gruppen indeholdt såvel drukneulykker som selvmord.

7.4 DATAKVALITET, SAMMENFATNING

For årene 2007-2011 var kun ca. 95% af dødsattesterne indsendt. Hvis denne andel også gælder druknedødsfaldene, vil der mangle i alt ca. 25 dødsattester for disse år. Man kan dog frygte,

at andelen er større for druknedødsfald på grund af de situationer, hvor liget ikke er fundet, eller er skyllet i land i udlandet. De fleste af disse druknedødsfald er formodentlig fundet i forbindelse med gennemgangen af redningsaktioner, badeulykker samt avisclip.

Oplysninger om druknede udlændinge er mangelfulde, især før 2005. Dette skyldes blandt andet, at Sundhedsstyrelsen ikke kunne rykke for disse dødsattester, da dødsfaldene ikke kan identificeres i CPR-registeret.

Der kan være fejlkodning af dødsfald, som skyldes drukning, især som senfølge. En analyse af dette baseret på en kobling af Landspatientregisteret med Dødsårsagsregisteret viste dog, at omfanget er relativt begrænset.

Kodningen af dødsårsagen var i visse tilfælde usikker, da der ofte mangler tilstrækkelige oplysninger til at afgøre, om der er tale om en ulykke eller selvmord. Derfor blev dødsårsagen revurderet af en ekspert, men alligevel må dødsårsagen anses for at være usikker i mange tilfælde og dette gælder i særlig grad dødsfald i 2008.

Der er desuden tilfælde, hvor der er usikkerhed, om døden skyldes drukning eller ildebefindende, f.eks. i forbindelse med hjertetilfælde. Da der kun i få tilfælde er foretaget obduktion, er dødsårsagen ikke altid klar. Også her er der sket en revurdering.

7.5 VARIABLE

Datasættet om druknedødsfald i Danmark i perioden 2001-2011 indeholder følgende variable:

- Cpr-nummer
- Dødsdato/findedato
- Køn
- Alder
- Dødsårsag
- Bopælskommune
- Aktivitet
- Ulykkessted (tekstvariabel med præcis angivelse)
- Beskrivelse af omstændigheder ved dødsfald
- Andre til stede
- Genoplivning
- Ulykkessted (kodet)
- Ulykkesmekanisme (drukning eller nedkøling)
- Sikkerhedsudstyr
- Alkohol/beruselse

Aktivitet

Aktivitetenskode beskriver, hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Opdelingen i forskellige aktiviteter har taget udgangspunkt i en tidligere analyse af drukneulykker i Danmark 1989-1993 af Jens Steensberg (4). Denne aktivitetskodning er valgt, da den giver et godt indblik i, hvilke forskellige typer af vandrelaterede aktiviteter, der hovedsageligt ses i forbindelse med drukneulykker. Aktivitetskategorierne er samtidig brugbare til at påpege de forskellige forebyggelsesområder, som må medtænkes i en analyse af drukneulykker i Danmark. Spørgsmålet om aktivitet er ikke relevant, når der er tale om selvmord, og variabelen anvendtes derfor alene ved analyse af drukneulykker. Variablen har følgende kategorier:

- Badning/svømning
- Bad i badekar
- Fritidsaktiviteter i båd (eksklusiv drukning i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning

Fritidsfiskeri fra land
 Trafik, f.eks. kørt i bil i havnen
 Færdsel på havn (eksklusiv trafikrelateret drukning)
 Andre aktiviteter
 Uoplyst aktivitet

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i både åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). Fritidsaktiviteter i båd inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Trafikkoden anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil, som kører i havnen). En traktor forulykket i mergelgrav inkluderes således ikke i denne kategori, men i kategorien 'andre aktiviteter'. Kategorien færdsel på havn betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet. Kategorien 'andre aktiviteter' dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder surfing, aktivitet på is, ulykker med traktor og anden maskine, leg ved havebassin, rengøring af pool, rav-jagt ved strand og færdsel på bro.

Stedkoden

Stedkoden har, som aktivitetskoden, sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (4), da denne opdeling giver det fornødne overblik over, hvor drukning finder sted, og da en sammenligning over tid derved bliver mulig. Dog er kategorierne vandløb samt bro tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedødsfald. Variablen har følgende kategorier:

Åbent hav/fjord
 Havn
 Sø
 Kyst (herunder strand)
 Inden- og udendørs bassin
 Badekar
 Bro
 Vandløb
 Andet
 Uoplyst

Stedkoden betegner det sted, afdøde druknede/blev fundet. Eksempel: Hvis en person kæntrer med et skib på havet, angives stedet som "åbent hav", mens stedkoden angives som "kyst", hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Hvis der er oplysninger om, hvor langt fra kysten afdøde druknede, er der som udgangspunkt valgt en grænse på 200 m – dvs. hvis afdøde er mere end 200 meter ude kodes det som "åbent hav", og er stedet under 200 meter fra kysten, kodes det som "kyst". Stedkoden "havn" anvendes, hvis den druknede faldt i vandet fra kajen eller fra et andet sted på havneområdet, herunder et skib i havn. Stedkategorien "vandløb" dækker over såvel naturlige åer, gravede vandkanaler, grøftekanter med vand og lignende. I kategorien "andet" er bl.a. indeholdt stederne: Is på vand, have (herunder fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og vandbrønd m.fl.

Ved visse omstændigheder kan det være svært at afklare ulykkesstedet, fx i de tilfælde hvor personen findes drivende i vand/ved kyst, og det ikke kan bestemmes, om afdøde fx er faldet overbord fra et skib ude på havet, eller er faldet i havnen.

7.6 DEFINITION AF DRUKNING

Druknedød: Udgangspunktet for inklusion af dødsfald som drukning har været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dernæst er også dødsfald kodet som nedkøling i vand medtaget, da det kan være svært at bestemme den egentlige årsag til druknedødsfaldet, disse udgør ca. 1%. Medtaget er også dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrukning. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at druk-

ning er den tilgrundliggende årsag til dødsfaldet. Ved flere dødsfald har en obduktion fundet sted, og i disse tilfælde har det været dødsårsagen bestemt ved obduktion, som var den bestemmende faktor. Dødsfald i vandet, hvor den tilgrundliggende årsag er andet end drukning, f.eks. hjerteanfald, er ikke inkluderet i undersøgelsen.

Blandt ulykkestyper, der inkluderes er følgende:

- Drukning i vand.
- Drukning i andre flydende medier (f.eks. gylle).
- Dødsfald som følge af nærdrukning (senfølge af drukning).
- Dødsfald som følge af nedkøling i vand.

Fejlkodning af dødsårsag på dødsattesten er selvfølgelig en mulighed. Således kan det ikke udelukkes, at dødsfald som følge af hjerteanfald eller lignende, mens man er i vandet, undertiden kodes som drukning på dødsattesten, og heraf medtages i indeværende undersøgelse, hvis anfaldet og døden indtræffer, mens afdøde var i vand. Omvendt kan dødsfald, hvis egentlige årsag var drukning, blive fejlkodet som hjerteanfald og ikke drukning på dødsattesten, og i sådanne tilfælde vil druknetilfældet ikke optræde i denne rapport.

REFERENCER

1. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2010 - og udviklingen 1970-2010 København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, juni 2012
2. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2009 – og udviklingen 1970-2009. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, juni 2011
3. Møller, H, Laursen B, Helweg-Larsen K. Druknedødsfald i Danmark 2001-2008 – og udviklingen 1970-2008. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, maj 2010
4. Steensberg J. Epidemiology of accidental drowning in Denmark 1989-1993. *Accid. Anal. Prev.* 30, 755-762

BILAGSTABELLER

**Tabel B1: Antal druknedødsfald i Danmark i perioden 1970-2011 opdelt på døds-
måde og år. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Drukne-
registeret (2001-2011, korrigeret døds måde)**

	Ulykker i alt	Selv mord	Drab	Ubestemt årsag	I alt
1970	139	61	1	12	213
1971	116	98	0	17	231
1972	127	99	0	12	238
1973	104	112	1	16	233
1974	121	114	0	13	248
1975	114	114	0	19	247
1976	79	86	0	13	178
1977	90	119	2	22	233
1978	77	97	0	10	184
1979	87	118	6	15	226
1980	94	144	3	22	263
1981	136	147	3	21	307
1982	101	123	0	22	246
1983	94	146	1	29	270
1984	67	138	2	17	224
1985	68	118	2	19	207
1986	67	130	1	20	218
1987	84	129	0	21	234
1988	83	127	1	15	226
1989	78	130	1	24	233
1990	72	117	1	22	212
1991	87	105	1	33	226
1992	51	109	0	22	182
1993	65	71	0	22	158
1994	85	68	0	22	175
1995	56	76	0	23	155
1996	48	58	2	23	131
1997	58	68	2	15	143
1998	55	59	0	14	128
1999	69	61	0	5	135
2000	52	46	1	23	122
2001	65	50	0	10	125
2002	58	45	2	7	112
2003	68	39	2	8	117
2004	53	48	0	13	114
2005	63	22	0	9	94
2006	57	52	0	9	118
2007	59	44	0	12	115
2008	45	37	0	15	97
2009	49	37	0	11	96
2010	40	20	0	8	68
2011	37	28	0	7	72
I alt	3218	3610	35	692	7555

Tabel B2: Antal fatale drukneulykker i Danmark i perioden 1970-2011 opdelt på år, køn og alder. Kun danskere. Kilder: Dødsårsagsregisteret (1970-2000) og Drukneregisteret (2001-2011, korrigeret døds måde)

	Mænd 0-24	Kvinder 0-24	Mænd 25-64	kvinder 25-64	Mænd 65+	Kvinder 65+	Ulykker i alt
1970	57	10	57	5	8	2	139
1971	54	9	40	6	6	1	116
1972	47	12	56	6	6	0	127
1973	31	7	50	4	9	3	104
1974	35	9	55	4	13	5	121
1975	38	7	52	6	9	2	114
1976	35	2	37	1	4	0	79
1977	36	4	38	4	8	0	90
1978	16	7	36	4	12	2	77
1979	25	8	44	1	7	2	87
1980	28	10	47	5	2	2	94
1981	36	8	73	6	9	4	136
1982	26	2	49	7	14	3	101
1983	17	2	53	3	15	4	94
1984	18	4	33	1	9	2	67
1985	15	1	40	3	7	2	68
1986	10	2	41	4	10	0	67
1987	16	3	48	3	10	4	84
1988	22	10	37	4	9	1	83
1989	18	2	40	4	8	6	78
1990	16	1	41	3	10	1	72
1991	17	2	49	9	7	3	87
1992	15	4	25	3	3	1	51
1993	13	2	38	4	4	4	65
1994	15	5	37	5	15	8	85
1995	10	1	31	3	10	1	56
1996	11	1	18	7	9	2	48
1997	15	1	27	3	10	2	58
1998	8	1	27	7	10	2	55
1999	7	1	41	3	14	3	69
2000	12	2	28	4	5	1	52
2001	12	2	36	4	10	1	65
2002	8	1	31	4	11	3	58
2003	4	1	34	6	18	5	68
2004	9	5	25	4	7	3	53
2005	7	0	36	7	10	3	63
2006	9	2	33	3	9	1	57
2007	6	0	35	6	9	3	59
2008	9	0	18	4	11	3	45
2009	2	1	31	4	9	2	49
2010	2	1	16	4	14	3	40
2011	4	1	19	3	7	3	37
I alt	791	154	1602	181	387	103	3218

Rapporten beskriver omfang og årsager til druknedødsfald i Danmark på baggrund af oplysninger fra dødsattester, Dødsårsagsregisteret, fra Søværnets Operative Kommando (SOK), Søsportens Sikkerhedsråd, TrygFondens presseklip og nyhedsmedier m.fl.

Et engelsk resumé er inkluderet.

Rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, på foranledning af TrygFonden.